

**EUROPOS SĄJUNGOS
SUTARTIES
SUVESTINĖ REDAKCIJA**

TURINYS
SUTARTIES TEKSTAS

	<i>Puslapis</i>
Įvadas	9
I ANTRAŠTINĖ DALIS. Bendrosios nuostatos	10
II ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą pakeitimai	13
III ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties pakeitimai	14
IV ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pakei- timai	14
V ANTRAŠTINĖ DALIS. Nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos	14
VI ANTRAŠTINĖ DALIS. Policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose nuostatos	23
VII ANTRAŠTINĖ DALIS. Tvirtesnio bendradarbiavimo nuostatos	31
VIII ANTRAŠTINĖ DALIS. Baigiamosios nuostatos	33

JO DIDENYBĖ BELGŲ KARALIUS, JOS DIDENYBĖ DANIJOS KARALIENĖ, VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, GRAIKIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO DIDENYBĖ Ispanijos KARALIUS, PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, AIRIJOS PREZIDENTĖ, ITALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO PRAKILNYBĖ LIUKSEMBURGO DIDYSIS HERCOGAS, JOS DIDENYBĖ NYDERLANDŲ KARALIENĖ, PORTUGALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JOS DIDENYBĖ JUNGtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės KARALIENĖ ⁽¹⁾,

APSISPRENDĘ pažymėti naują Europos integracijos proceso, pradėto įsteigus Europos Bendrijas, etapą,

PRISIMINDAMI Europos žemyno padalijimo pabaigos istorinę svarbą ir poreikį padėti tvirtus ateities Europos kūrimo pagrindus,

PATVIRTINDAMI savo ištikimybę laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms ir teisinės valstybės principams,

PATVIRTINDAMI savo nusistatymą gerbti 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje apibrėžtas pagrindines socialines teises,

NORĖDAMI stiprinti savo tautų solidarumą, kartu gerbdami jų istoriją, kultūrą ir tradicijas,

NORĖDAMI toliau stiprinti demokratišką ir veiksmingą institucijų veikimą, kad jos galėtų bendroje institucijų sistemoje geriau atlikti joms patikėtus uždavinius,

APSISPRENDĘ siekti savo šalių ekonomikos stiprinimo ir konvergencijos ir įsteigti Ekonominę bei pinigų sąjungą, pagal šios Sutarties nuostatas apimančią bendrą ir tvirtą valiutą,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautų ekonominę ir socialinę pažangą, atsižvelgdami į nenutrūkstamos plėtros principą, vidaus rinkos sukūrimą, tvirtesnę sanglaudą ir aplinkos apsaugą, ir įgyvendinti politiką, užtikrinančią, kad ekonominės integracijos pažangą lydėtų pažanga ir kitose srityse,

APSISPRENDĘ savo šalių piliečiams suteikti bendrą pilietybę,

⁽¹⁾ Nuo to laiko Europos Sąjungos narėmis tapo Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė.

APSISPRENDĘ įgyvendinti bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas ilgainiui pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, šitaip sustiprinant Europos identitetą ir jos nepriklausomybę, kad Europoje ir pasaulyje būtų stiprinama taika, saugumas ir didinama pažanga,

APSISPRENDĘ sudaryti sąlygas laisvam asmenų judėjimui ir kartu užtikrinti savo tautų saugą bei saugumą pagal šios Sutarties nuostatas kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę,

APSISPRENDĘ toliau kurti vis glaudesnę Europos tautų sąjungą, kurioje sprendimai, vadovaujantis subsidarumo principu, priimami kiek įmanoma priartinant juos prie piliečio,

NUMATYDAMI tolesnius žingsnius, kuriuos reikės žengti skatinant Europos integraciją,

NUSPRENDĘ įsteigti Europos Sąjungą ir šiam tikslui savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikiamas)

KURIE, pasikeitę tinkamai įformintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Šia Sutartimi AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS tarpusavyje įsteigia EUROPOS SĄJUNGĄ (toliau – Sąjunga).

Ši Sutartis ženklina naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečio.

Sąjungos pagrindas – Europos Bendrijos, kurias papildė šios Sutarties nustatytos bendradarbiavimo politikos sritys ir formos. Jos uždavinys – nuosekliai ir solidariai tvarkyti valstybių narių ir jų tautų santykius.

2 straipsnis

Sąjunga kelia sau šiuos tikslus:

- skatinti ekonominę ir socialinę pažangą, aukšto lygio užimtumą ir siekti darnios bei tvarios plėtros visų pirma pagal šios Sutarties nuostatas kuriant vidaus sienų neturinčią erdvę, stiprinant ekonominę ir socialinę sanglaudą bei steigiant Ekonominę ir pinigų sąjungą, galiausiai įvedant bendrą valiutą;
- įtvirtinti savo identitetą tarptautinėje arenoje, ypač įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos;
- stiprinti savo valstybių narių piliečių teisių ir interesų apsaugą įvedant Sąjungos pilietybę;
- puoselėti ir plėtoti Sąjungą kaip laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones;
- visokeriopai puoselėti *acquis communautaire* ir ją toliau plėtoti atsižvelgiant į galimybę svarstyti, koku mastu šioje Sutartyje numatytas bendradarbiavimo politikos sritys ir formas gali prireikti pervertinti siekiant užtikrinti Bendrijos mechanizmų ir institucijų veiksmingumą.

Sąjungos tikslų siekiama taip, kaip nustatyta šioje Sutartyje, ir laikantis joje nurodytų sąlygų bei terminų, kartu paisant Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje apibrėžto subsidiarumo principo.

3 straipsnis

Sąjunga naudojasi viena bendra institucine struktūra, užtikrinančia veiklos, atliekamos siekiant jos tikslų ir laikantis *acquis communautaire* bei ją plėtojant, nuoseklumą ir tęstinumą.

Sąjunga visų pirma užtikrina visos savo užsienio veiklos nuoseklumą savo išorės santykių, saugumo, ekonominės ir plėtros politikos sričių atžvilgiu. Už tokio nuoseklumo užtikrinimą yra atsakingos bei šiuo tikslu bendradarbiauja Taryba ir Komisija. Abi jos pagal savo atitinkamus įgaliojimus užtikrina šių politikos krypčių įgyvendinimą.

4 straipsnis

Europos Vadovų Taryba deramai skatina Sąjungos plėtrą ir nustato jos bendras politines gaires.

Europos Vadovų Tarybą sudaro valstybių narių arba jų vyriausybių vadovai ir Komisijos pirmininkas. Jiems padeda valstybių narių užsienio reikalų ministrai ir Komisijos narys. Europos Vadovų Taryba, vadovaujama Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės vadovo arba jos vyriausybės vadovo, renkasi ne rečiau kaip du kartus per metus.

Europos Vadovų Taryba po kiekvieno savo susitikimo pateikia Europos Parlamentui pranešimą ir rašytinį metų pranešimą apie Sąjungos padarytą pažangą.

5 straipsnis

Europos Parlamentas, Taryba, Komisija, Teisingumo Teismas ir Audito Rūmai savo įgaliojimus vykdo laikydamiesi sąlygų ir siekdami tikslų, numatytų, viena, Europos Bendrijų steigimo sutarčių ir paskesnių jas iš dalies keičiančių bei papildančių sutarčių ir aktų nuostatose, ir, antra, kitose šios Sutarties nuostatose.

6 straipsnis

1. Sąjunga yra grindžiama laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principais, t. y. principais, kurie valstybėms narėms yra bendri.
2. Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai.
3. Sąjunga gerbia savo valstybių narių nacionalinį savitumą.
4. Sąjunga pati pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingais ištekliais.

7 straipsnis

1. Remdamasi pagrįstu vieno trečdalio valstybių narių, Europos Parlamento arba Komisijos pasiūlymu, Taryba, spręsdama keturių penktadalių savo narių balsų dauguma ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali nutarti, jog iškilo aiškus pavojus, kad kuri nors valstybė narė gali šurkščiau pažeisti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, ir teikti tai valstybei atitinkamas rekomendacijas. Prieš priimdama tokį nutarimą, Taryba išklauso tą valstybę narę ir, spręsdama ta pačia tvarka, gali kreiptis į nepriklausomus asmenis, kad jie per pagrįstai numanomą laikotarpį pateiktų pranešimą apie padėtį toje valstybėje narėje.

Taryba reguliariai tikrina, ar toliau yra vadovaujamasi tais motyvais, kuriais buvo grindžiamas toks nutarimas.

2. Taryba, į kurią sušaukiami valstybių ar vyriausybių vadovai, remdamasi trečdaliu valstybių narių arba Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali vieningai nuspręsti, kad kuri nors valstybė narė šiurkščiai ir nuolat pažeidžia 6 straipsnio 1 dalyje minimus principus; prieš tai Taryba paprašo atitinkamos valstybės narės vyriausybę pateikti savo pastabas.

3. Taryba, priėmusi sprendimą pagal šio straipsnio 2 dalį, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti sustabdyti atitinkamos valstybės narės tam tikras šią Sutartį taikant atsirandančias teises, įskaitant tos valstybės narės vyriausybės atstovo Taryboje balsavimo teises. Taip darydama Taryba atsižvelgia į tokio teisių sustabdymo galimus padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

Atitinkamos valstybės narės įsipareigojimai pagal šią Sutartį visais atvejais išlieka tai valstybei privalomi.

4. Taryba kvalifikuota balsų dauguma vėliau gali nuspręsti pakeisti arba panaikinti priemones, kurių buvo imtasi pagal 3 dalį, jei pasikeitė padėtis, privertusi jų imtis.

5. Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia neatsižvelgdama į atitinkamos valstybės narės vyriausybės atstovo balsavimą. Pačių dalyvaujančių arba atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti 2 dalyje nurodytų sprendimų. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų, skaičiuojamų pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį, dalis.

Ši straipsnio dalis taip pat taikoma, kai pagal 3 dalį yra sustabdomos balsavimo teisės.

6. Vadovaudamasis šio straipsnio 1 ir 2 dalimis, Europos Parlamentas sprendžia dviejų trečdalių atiduotų ir jo narių daugumai atstovaujančių balsų dauguma.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS EKONOMINĖS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES ATSIŽVELGIANT Į EUROPOS BENDRIJOS ĮSTEIGIMĄ PAKEITIMAI

8 straipsnis

(Nepateikiamas)

III ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS ANGLIŲ IR PLIENO BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI

9 straipsnis

(Nepateikiamas)

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI

10 straipsnis

(Nepateikiamas)

V ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL BENDROS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS

11 straipsnis

1. Sąjunga nustato ir įgyvendina visas užsienio ir saugumo politikos sritis apimančią bendrą užsienio ir saugumo politiką, kurios tikslai yra šie:

- apsaugoti Sąjungos bendrąsias vertybes, svarbiausius interesus, nepriklausomumą ir vientisumą laikantis Jungtinių Tautų Chartijos principų;
- visokeriopai stiprinti Sąjungos saugumą;
- išlaikyti taiką ir stiprinti tarptautinį saugumą vadovaujantis Jungtinių Tautų Chartijos principais, taip pat Helsinkio baigiamojo akto principais ir Paryžiaus chartijos tikslais, įskaitant tuos, kurie taikomi išorės sienoms;
- skatinti tarptautinį bendradarbiavimą;
- plėtoti ir stiprinti demokratiją, teisinę valstybę bei pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

2. Valstybės narės lojalumo ir savitarpio solidarumo dvasia aktyviai ir besąlygiškai remia Sąjungos užsienio ir saugumo politiką.

Valstybės narės veikia išvien, kad stiprintų ir plėtotų savitarpio politinį solidarumą. Jos nesiima jokių veiksmų, prieštaraujančių Sąjungos interesams arba galinčių sumenkinti jos, kaip tarptautinių santykių darną skatinančios jėgos, veiksmingumą.

Taryba užtikrina, kad šių principų būtų laikomasi.

12 straipsnis

11 straipsnyje išdėstytų tikslų Sąjunga siekia:

- nustatydamą bendros užsienio ir saugumo politikos principus ir bendras gaires;
- pasirinkdamą bendrą strategiją;
- nustatydamą bendruosius veiksmus;
- nustatydamą bendrąsias pozicijas;
- gerindamą sistemingą valstybių narių bendradarbiavimą įgyvendinant politiką.

13 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba nustato bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant gynybinio pobūdžio reikalus, principus ir bendras gaires.

2. Europos Vadovų Taryba sprendžia Sąjungos bendros strategijos, įgyvendinamos tose srityse, kuriose valstybės narės turi bendrų svarbių interesų, klausimus.

Bendra strategija nustato tikslus, trukmę ir priemones, kurių Sąjunga ir valstybės narės gali imtis.

3. Taryba, remdamasi Europos Vadovų Tarybos nustatytais bendromis gairėmis, priima sprendimus, būtinus bendrai užsienio ir saugumo politikai nustatyti ir įgyvendinti.

Taryba rekomenduoja Europos Vadovų Tarybai bendrą strategiją ir ją įgyvendina, visų pirma nustatydamą bendruosius veiksmus ir bendrąsias pozicijas.

Taryba užtikrina Sąjungos veiksmų vienybę, nuoseklumą ir veiksmingumą.

14 straipsnis

1. Bendruosius veiksmus nustato Taryba. Bendrieji veiksmai įgyvendinami reaguojant į konkrečias situacijas, jei manoma, kad Sąjungai reikia operatyviai veikti. Nustatomi jų tikslai, sritys, priemonės, kurias Sąjunga gali naudoti, prireikus – jų trukmė, ir įgyvendinimo sąlygos.
2. Jei pasikeičia aplinkybės, turinčios esminės įtakos bendraisiais veiksmais sprendžiamam klausimui, Taryba persvarsto tų veiksmų principus bei tikslus ir priima reikiamus sprendimus. Bendrųjų veiksmų neatsisakoma, kol Taryba nėra atitinkamai nusprendusi.
3. Bendrieji veiksmai įpareigoja valstybes nares laikytis nusistatytų pozicijų ir savo veikloje jomis vadovautis.
4. Taryba gali prašyti Komisiją teikti jai atitinkamus pasiūlymus, susijusius su bendra užsienio ir saugumo politika, kad užtikrintų bendrųjų veiksmų įgyvendinimą.
5. Jei, vadovaujantis bendraisiais veiksmais, numatoma nustatyti tam tikrą nacionalinę poziciją arba imtis nacionalinių veiksmų, informacija turi būti pateikiama laiku, kad prireikus būtų galima iš anksto pasikonsultuoti Taryboje. Reikalavimas iš anksto pateikti informaciją netaikomas priemonėms, kuriomis Tarybos sprendimai tik perkeliama į nacionalinę lygmenį.
6. Jei pasikeitus situacijai ir Tarybai nepriėmus sprendimo iškyla neišvengiama būtinybė, valstybės narės, atsižvelgdamos į bendrųjų veiksmų bendrus tikslus, skubos tvarka gali imtis būtinų priemonių. Apie visas tokias priemones atitinkama valstybė narė nedelsdama informuoja Tarybą.
7. Jei vykdant bendruosius veiksmus iškyla didelių sunkumų, valstybė narė apie juos praneša Tarybai, kuri juos aptaria ir ieško tinkamų sprendimų. Tokie sprendimai neturi prieštarauti bendrųjų veiksmų tikslams ar menkinti jų veiksmingumą.

15 straipsnis

Bendrąsias pozicijas nustato Taryba. Bendrosiomis pozicijomis išreiškiamas Sąjungos požiūris į tam tikrą geografinio arba teminio pobūdžio reikalą. Valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinė politika atitiktų bendrąsias pozicijas.

16 straipsnis

Valstybės narės Taryboje viena kitą informuoja ir viena su kita konsultuojasi visais bendro intereso užsienio ir saugumo politikos reikalais, siekdamos užtikrinti, kad Sąjungos įtaka kuo veiksmingiau reikštųsi suderintais ir vienodos linkmės veiksmais.

17 straipsnis

1. Bendra užsienio ir saugumo politika apima visus su Sąjungos saugumu susijusius klausimus, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, jei tokį sprendimą priimtų Europos Vadovų Taryba. Tokiu atveju ji rekomenduoja valstybėms narėms tokį sprendimą priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

Sąjungos politika pagal šį straipsnį nesumenkina tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinio pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendra gynyba yra įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje (NATO), įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir yra suderinama su toje struktūroje nustatyta bendra saugumo ir gynybos politika.

Bendros gynybos politikos laipsniškas formavimas remiamas pagal valstybių narių reikmes tarpusavyje bendradarbiaujant ginkluotės srityje.

2. Šiame straipsnyje nurodyti klausimai apima humanitarines ir gelbėjimo, taikos palaikymo ir kovinių pajėgų užduotis krizių valdymo operacijose, įskaitant taikdarystę.

3. Šiame straipsnyje aptarti gynybinio pobūdžio sprendimai priimami nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje minėtų politikos krypčių ir įsipareigojimų.

4. Šio straipsnio nuostatos neužkerta kelio plėtoti glaudesnę dviejų ar keleto valstybių narių bendradarbiavimą dvišaliu pagrindu, Vakarų Europos Sąjungos (VES) ir NATO struktūroje, jeigu toks bendradarbiavimas neprieštarauja ar nekliudo šioje antraštinėje dalyje nustatytam bendradarbiavimui.

5. Toliau, siekiant šio straipsnio tikslus plačiau įgyvendinti, jo nuostatos bus persvarstytos pagal 48 straipsnį.

18 straipsnis

1. Bendros užsienio ir saugumo politikos reikalais Sąjungai atstovauja pirmininkaujanti valstybė narė.

2. Pirmininkaujanti valstybė narė yra atsakinga už pagal šią antraštinę dalį priimtų sprendimų įgyvendinimą; tai atlikdama, tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose ji iš esmės išreiškia Sąjungos poziciją.

3. Pirmininkaujančiai valstybei narei padeda Tarybos generalinis sekretorius, kuris vykdo vyriausiojo įgaliotinio bendrai užsienio ir saugumo politikai funkciją.
4. Komisija visokeriopai dalyvauja vykdam 1 ir 2 dalyje nurodytas užduotis. Prireikus pirmininkaujančiai valstybei narei padeda pirmininkavimą perimsianti valstybė narė.
5. Kai Taryba mano, kad to reikia, ji gali skirti specialų įgaliotinį ir suteikti jam įgaliojimus konkrečiais politikos klausimais.

19 straipsnis

1. Valstybės narės koordinuoja savo veiklą tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose. Tokiuose forumuose jos palaiko bendrąsias pozicijas.

Tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, dalyvaujančiosios palaiko bendrąsias pozicijas.

2. Nepažeisdamos 1 dalies ir 14 straipsnio 3 dalies, valstybės narės, atstovaujamos tarptautinėse organizacijose arba tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, informuoja nedalyvaujančiąsias valstybes nares visais bendro intereso reikalais.

Valstybės narės, kurios yra ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narės, veikia išvien ir išsamiai informuoja kitas valstybes nares. Valstybės narės, kurios yra Saugumo Tarybos nuolatinės narės, vykdydamos savo funkcijas, Sąjungos pozicijų bei interesų gynimą užtikrina nepažeisdamos savo pareigų pagal Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas.

20 straipsnis

Valstybių narių diplomatinės bei konsulinės atstovybės ir Komisijos delegacijos trečiosiose šalyse bei tarptautinėse konferencijose, taip pat jų atstovybės prie tarptautinių organizacijų bendradarbiauja užtikrindamos Tarybos priimtų bendrųjų pozicijų ir bendrųjų veiksmų laikymąsi ir jų įgyvendinimą.

Jos gerina bendradarbiavimą keisdamosi informacija, atlikdamos bendrus įvertinimus ir prisidėdamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties 20 straipsnio nuostatų įgyvendinimo.

21 straipsnis

Pirmininkaujanti valstybė narė svarbiausiais bendros užsienio ir saugumo politikos aspektais bei esminiais pasirinkimo klausimais konsultuojasi su Europos Parlamentu ir užtikrina, kad į Europos Parlamento požiūrį būtų deramai atsižvelgiama. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie Sąjungos užsienio ir saugumo politikos raidą.

Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto pažangą, padarytą įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką.

22 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė arba Komisija gali perduoti Tarybai svarstyti kiekvieną su bendra užsienio ir saugumo politika susijusį klausimą ir teikti Tarybai pasiūlymus.

2. Tais atvejais, kai reikalingas skubus sprendimas, pirmininkaujanti valstybė narė savo iniciatyva arba Komisijos ar valstybės narės prašymu per keturiasdešimt aštuonias valandas, o nepaprastosios padėties atveju – dar greičiau sušaukia neeilinį Tarybos posėdį.

23 straipsnis ⁽¹⁾

1. Sprendimus pagal šią antraštinę dalį Taryba priima vieningai. Pačių dalyvaujančių ar atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti tokių sprendimų.

Bet kuri balsuojant susilaikiusi Tarybos narė savo susilaikymą gali pateisinti padarydama oficialų pareiškimą pagal šią pastraipą. Tokiu atveju ji nėra įpareigojama taikyti sprendimo, bet pripažįsta, kad tas sprendimas įpareigoja Sąjungą. Atitinkama valstybė narė, paisydama savitarpio solidarumo, nesiima jokių veiksmų, galinčių prieštarauti arba kliudyti tuo sprendimu grindžiamai Sąjungos veiklai, o kitos valstybės narės gerbia jos poziciją. Jei šitaip savo susilaikymą pateisinusios Tarybos narės sudaro daugiau kaip trečdalį pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį skaičiuojamų balsų, sprendimas nepriimamas.

2. Nukrypdoma nuo 1 dalies nuostatų, Taryba kvalifikuota balsų dauguma:

- nustato bendruosius veiksmus, bendrąsias pozicijas arba priima kokį nors kitą sprendimą pagal bendrą strategiją;
- priima visus sprendimus, įgyvendinančius bendruosius veiksmus arba bendrąsias pozicijas;
- skiria specialų įgaliotinį pagal 18 straipsnio 5 dalį.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Jei Tarybos narė pareiškia, kad dėl svarbių ir konkrečiai nurodytų su nacionaline politika susijusių priežasčių ji neketina pritarti sprendimui, priimamam kvalifikuota balsų dauguma, dėl jo nebalsuojama. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali prašyti, kad tas klausimas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai svarstyti ir sprendimui vieningai priimti.

Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį. Sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių. Kai Tarybai reikia priimti sprendimą kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

Ši straipsnio dalis netaikoma karinio arba gynybinio pobūdžio sprendimams.

3. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

24 straipsnis

1. Jei įgyvendinant šią antraštinę dalį reikia sudaryti susitarimą su viena ar keliomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis, Taryba gali įgalioti pirmininkaujančią valstybę narę, kuriai deramai padeda Komisija, pradėti tuo tikslu derybas. Tokius susitarimus sudaro Taryba, rekomendavus pirmininkaujančiai valstybei narei.

2. Taryba sprendžia vieningai, jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia balsų vieningai priimti vidaus sprendimus.

3. Jei tas susitarimas yra numatomas, kad būtų įgyvendinti bendrieji veiksmai ar bendroji pozicija, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 23 straipsnio 2 dalį.

4. Šio straipsnio nuostatos taikomos ir VI antraštinėje dalyje aptariamams klausimams. Jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia kvalifikuota balsų dauguma priimti vidaus sprendimus arba imtis priemonių, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 34 straipsnio 3 dalį.

5. Joks susitarimas nėra privalomas valstybei narei, kurios atstovas Taryboje pareiškia, kad ji turi laikytis savo konstitucinių nuostatų; kitos Tarybos narės gali sutikti, kad tas susitarimas joms būtų taikomas laikinai.

6. Šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis sudaryti susitarimai Sąjungos institucijoms yra privalomi.

25 straipsnis

Nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio, Politinis ir saugumo komitetas stebi tarptautinę padėtį bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiose srityse ir, Tarybos prašymu arba savo iniciatyva pateikdamas Tarybai nuomones, prisideda prie politikos kryptių apibrėžimo. Jis taip pat, nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ir Komisijos kompetencijos, stebi sutartų politikos kryptių įgyvendinimą.

Šios antraštinės dalies taikymo srityje šis Komitetas Tarybos atsakomybe atlieka krizių valdymo operacijų politinę priežiūrą ir joms strategiškai vadovauja.

Taryba gali įgalioti Komitetą krizės valdymo tikslu ir metu, kaip nustato Taryba, priimti atitinkamus sprendimus, susijusius su tos operacijos politine priežiūra ir strateginiu vadovavimu nepažeidžiant 47 straipsnio.

26 straipsnis

Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai padeda Tarybai bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiais reikalais, visų pirma prisidedamas prie politikos sprendimų formulavimo, rengimo bei įgyvendinimo ir prireikus pirmininkaujančios valstybės narės prašymu Tarybos vardu vesdamas politinį dialogą su trečiosiomis šalimis.

27 straipsnis

Komisija visokeriopai dalyvauja bendros užsienio ir saugumo politikos srityje atliekamame darbe.

27a straipsnis

1. Tvirtesnis bendradarbiavimas bet kurioje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių plėtojamas siekiant išlaikyti Sąjungos, kaip visumos, vertybes ir jos interesus padėti įtvirtinti jos, kaip tarptautinėje arenoje darnios jėgos, identitetą. Bendradarbiaujant yra paisoma:

- bendros užsienio ir saugumo politikos principų, tikslų, bendrų gairių, nuoseklumo ir remiantis ta politika priimtų sprendimų;

- Europos bendrijos galių;
- visų Sąjungos politikos sričių bei jos išorės veiklos darnumo.

2. Šiame straipsnyje nustatytam tvirtesniai bendradarbiavimui taikomi 11–27 ir 27b–28 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 27c straipsnyje ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.

27b straipsnis

Tvirtesnis bendradarbiavimas vadovaujantis šia antraštine dalimi yra siejamas su bendrųjų veiksmų ar bendrosios pozicijos įgyvendinimu. Jis nesiejamas su karinę ar gynybinę reikšmę turinčiais reikalais.

27c straipsnis

Valstybės narės, ketinančios siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo pagal 27b straipsnį, Tarybai pateikia dėl to prašymą.

Prašymas siunčiamas Komisijai ir Europos Parlamentui susipažinti. Komisija pateikia savo nuomonę pirmiausia dėl to, ar siūlomas tvirtesnis bendradarbiavimas atitinka Sąjungos politikos kryptis. Leidimą suteikia Taryba, sprendama pagal 23 straipsnio 2 dalies antrąją bei trečiąją pastraipas ir vadovaudamasi 43–45 straipsniais.

27d straipsnis

Nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ar Komisijos įgaliojimų, Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai visų pirma užtikrina, kad Europos Parlamentas ir visi Tarybos nariai būtų išsamiai informuoti apie tvirtesnio bendradarbiavimo bendros užsienio ir saugumo politikos srityje įgyvendinimą.

27e straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti ištraukti į pagal 27c straipsnį nustatomą tvirtesnį bendradarbiavimą, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir informuoja Komisiją. Per tris mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Komisija pateikia Tarybai nuomonę. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo ir dėl kitų konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato naujo svarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių skaičiuojamų balsų ir jų skaičiaus, nustatytų 23 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje, dalis.

28 straipsnis

1. Nuostatoms, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 196–199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidos, kurias institucijos patiria dėl nuostatų, susijusių su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarancios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus tokias išlaidas, kurios atsiranda dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, ir atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip.

Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip. Valstybės narės, kurių atstovai pagal 23 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą Taryboje yra padarę oficialų pareiškimą, neprivalo prisidėti prie išlaidų, atsirandančių dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, finansavimo.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

POLICIJOS IR TEISMINIO BENDRADARBIAVIMO BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE NUOSTATOS

29 straipsnis

Nepažeidžiant Europos bendrijos galių, Sąjungos tikslas – plėtojant bendrą valstybių narių veiklą policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityse, užkertant kelią rasizmui bei ksenofobijai ir kovojant su jais, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje suteikti piliečiams aukšto lygio saugumą.

To tikslo siekiama užkardant organizuotą ir kitokį nusikalstamumą, ypač terorizmą, prekybą žmonėmis ir nusikaltimus prieš vaikus, neteisėtą prekybą narkotikais bei ginklais, korupciją bei sukčiavimą ir kovojant su jais šiais būdais:

- valstybių narių policijos pajėgoms, muitinėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms glaudžiau bendradarbiaujant tiesiogiai arba per Europos policijos biurą (Europolą) pagal 30 ir 32 straipsnių nuostatas;
- valstybių narių teisminėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms tvirčiau bendradarbiaujant, taip pat ir per Europos teisminio bendradarbiavimo padalinį (Eurojust) pagal 31 ir 32 straipsnių nuostatas;
- jei reikia, derinant valstybių narių baudžiamosios teisės normas pagal 31 straipsnio e punkto nuostatas.

30 straipsnis

1. Bendrą veiklą policijos bendradarbiavimo srityje sudaro:

- a) valstybių narių kompetentingų institucijų, įskaitant policijos, muitinės ir kitas specializuotas teisėsaugos tarnybas, operatyvinis bendradarbiavimas užkardant, nustatant ir tiriant baudžiamąsias veikas;
- b) atitinkamos informacijos, įskaitant teisėsaugos tarnybų turimą informaciją pagal pranešimus apie įtartinas finansines operacijas, rinkimas, kaupimas, apdorojimas, analizavimas ir keitimasis ja, ypač per Europolą, atsižvelgiant į atitinkamas asmens duomenų apsaugos nuostatas;
- c) bendradarbiavimas ir bendros iniciatyvos profesinio mokymo, keitimosi ryšių palaikymo pareigūnais, pareigūnų skyrimo, įrangos naudojimo ir kriminalistikos srityse;
- d) bendras konkrečių tyrimo metodų, taikomų sudėtingoms organizuoto nusikalstamumo formoms nustatyti, įvertinimas.

2. Taryba skatina bendradarbiavimą per Europolą ir konkrečiai per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo:

- a) sudaro Europolui sąlygas padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms pasirengti konkretiems tyrimo veiksams, remti juos ir skatinti jų koordinavimą bei vykdymą, įskaitant bendrų grupių, į kurias kaip pagalbininkai įeina Europolo atstovai, operatyvinius veiksmus;

- b) imasi priemonių, sudarančių Europolui sąlygas valstybių narių kompetentingų institucijų prašyti, kad jos atliktų bei koordinuotų konkrečių bylų tyrimus ir didintų specialią profesinę patirtį, kurią galėtų perduoti valstybėms narėms, padėdamos joms tirti organizuotų nusikaltimų bylas;
- c) skatina sudaryti susitarimus dėl ryšių palaikymo tarp prokuratūros arba tyrimo pareigūnų, kurie, glaudžiai bendradarbiaudami su Europolu, specializuojasi kovos su organizuotu nusikaltamumu srityje;
- d) sukuria valstybių sienas peržengiančių nusikaltimų tyrimo, dokumentacijos ir statistikos tinklą.

31 straipsnis

1. Bendrą veiklą, susijusią su teisiniu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, sudaro:
 - a) bendradarbiavimo tarp valstybių narių atsakingų ministerijų ir teisminių arba joms prilygstančių institucijų, atitinkamais atvejais įskaitant bendradarbiavimą per *Eurojust*, susijusio su teismo procesais ir sprendimų vykdymu, lengvinimas ir spartinimas;
 - b) ekstradicijos tarp valstybių narių lengvinimas;
 - c) valstybėse narėse taikomų teisės normų suderinamumo užtikrinimas tokiu mastu, koks gali būti reikalingas tokiam bendradarbiavimui gerinti;
 - d) jurisdikcijos kolizijų tarp valstybių narių šalinimas;
 - e) laipsniškas ėmimasis priemonių, nustatančių būtiniausias taisykles, susijusias su nusikaltimo sudėties požymiais ir bausmėmis organizuoto nusikalstamumo, terorizmo ir neteisėtos prekybos narkotikais srityse.
2. Taryba skatina bendradarbiavimą per *Eurojust*:
 - a) sudarydama sąlygas *Eurojust* palengvinti deramą bendradarbiavimą tarp valstybių narių nacionalinių baudžiamojo persekiojimo institucijų;
 - b) stiprindama *Eurojust* teikiamą paramą kriminalinių nusikaltimų tyrimams sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų bylose, ypač organizuoto nusikalstamumo atvejais, pirmiausia atsižvelgiant į Europolo atliktas analizes;
 - c) sudarydama palankias sąlygas glaudžiau bendradarbiauti *Eurojust* ir Europos teisminių institucijų tinklui, pirmiausia siekdama, kad būtų lengviau atlikti teismų pavedimus kitų valstybių teismams ir tenkinti ekstradicijos prašymus.

32 straipsnis

Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kurių laikydamosi 30 ir 31 straipsniuose nurodytos kompetentingos institucijos gali veikti kitos valstybės narės teritorijoje kartu su tos valstybės institucijomis ir jų sutikimu.

33 straipsnis

Ši antraštinė dalis neatleidžia valstybių narių nuo pareigos palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidaus saugumą.

34 straipsnis ⁽¹⁾

1. Šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse valstybės narės Taryboje informuoja viena kitą ir viena su kita konsultuojasi dėl savo veiksmų derinimo. Tuo tikslu jos numato atitinkamų savo administracijos padalinių bendradarbiavimą.

2. Taryba imasi priemonių ir skatina bendradarbiavimą taikydama deramą formą ir tvarką, kaip nustatyta šioje antraštinėje dalyje, kad padėtų siekti Sąjungos tikslų. Dėl to bet kurios valstybės narės arba Komisijos iniciatyva Taryba gali vieningai:

- a) nustatyti bendrąsias pozicijas, apibrėžiančias Sąjungos požiūrį konkrečiu klausimu;
- b) priimti pamatinius sprendimus siekiant suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus. Pamatiniai sprendimai valstybėms narėms yra privalomi rezultatų, kuriuos reikia pasiekti, atžvilgiu, bet palieka nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę pasirinkti jų įgyvendinimo formą ir būdus. Jie nėra tiesiogiai veikiantys;
- c) priimti kitokio pobūdžio sprendimus, atitinkančius šios antraštinės dalies tikslus, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą. Šie sprendimai yra privalomi ir jie nėra tiesiogiai veikiantys; Taryba, spręsdama kvalifikuota balsų dauguma, imasi priemonių šiems sprendimams įgyvendinti Sąjungos lygmeniu;
- d) parengti konvencijas, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Valstybės narės pradeda procedūras, kurių atlikimo terminą nustato Taryba.

Jeigu nenustatoma kitaip, konvencijos įsigalioja, kai jas priima bent pusė valstybių narių. Konvencijų įgyvendinimo priemonės tvirtina Taryba dviejų trečdalių susitariančiųjų šalių balsų dauguma.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

3. Tais atvejais, kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, jos narių balsai skaičiuojami taip, kaip nustatyta Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalyje, o kad aktai būtų priimti, reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių. Kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

4. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

35 straipsnis

1. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo jurisdikcijai, laikantis šiame straipsnyje išdėstytų sąlygų, priklauso priimti prejudicinius sprendimus dėl pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo bei išaiškinimo, dėl konvencijų, sudarytų pagal šią antraštinę dalį, išaiškinimo ir jas įgyvendinančių priemonių teisėtumo bei išaiškinimo.

2. Pareiškimu, padarytu pasirašant Amsterdamo sutartį arba bet kada vėliau, kiekviena valstybė narė turi galimybę pripažinti Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus, kaip nurodyta 1 dalyje.

3. Valstybė narė, darydama pareiškimą pagal 2 dalį, nurodo, kad arba:

- a) bet kuris tos valstybės teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti apskundžiami teismine tvarka, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti prejudicinį sprendimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą, arba
- b) bet kuris tos valstybės teismas gali prašyti Teisingumo Teismą priimti prejudicinį sprendimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą.

4. Kiekviena valstybė narė, pagal 2 dalį padariusi pareiškimą ar jo nepadariusi, turi teisę pateikti Teisingumo Teismui bylos faktų išdėstymą arba rašytines pastabas tais atvejais, kai bylos iškeltos pagal 1 dalį.

5. Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso prižiūrėti, ar valstybės narės policijos arba kitų teisėsaugos tarnybų atliktos operacijos yra teisėtos arba adekvačios ir ar valstybės narės vykdo joms priklausančias pareigas palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą.

6. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo peržiūra valstybės narės arba Komisijos iškeltose bylose dėl kompetencijos stokos, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, šios Sutarties arba bet kurios su jos taikymu susijusios teisės normos pažeidimo ar piktnaudžiavimo įgaliojimais. Šioje dalyje numatytos bylos keliamos per du mėnesius nuo to teisės akto paskelbimo.

7. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti visus valstybių narių tarpusavio ginčus dėl teisės aktų, priimtų pagal 34 straipsnio 2 dalį, išaiškinimo arba taikymo, jei per šešis mėnesius nuo to laiko, kai dėl tokio ginčo į Tarybą kreipėsi vienas iš jos narių, Taryba negali tokio ginčo išspręsti. Teisingumo Teismo jurisdikcijai taip pat priklauso spręsti valstybių narių ir Komisijos ginčus dėl konvencijų, sudarytų pagal 34 straipsnio 2 dalies d punktą, išaiškinimo arba taikymo.

36 straipsnis

1. Įsteigiamas iš vyresniųjų pareigūnų sudarytas Koordinavimo komitetas. Be koordinavimo, Komitetas atlieka tokius uždavinius:

- Tarybos prašymu arba savo iniciatyva teikia Tarybai nuomones;
- nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio prisideda prie Tarybos svarstymų rengimo 29 straipsnyje nurodytose srityse.

2. Komisija visokeriopai dalyvauja šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse atliekamame darbe.

37 straipsnis

Dalyvaudamos tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, valstybės narės gina pagal šią antraštinę dalį nustatytas bendrąsias pozicijas.

Šiai antraštinei daliai priklausantiems reikalams atitinkamai taikomi 18 ir 19 straipsniai.

38 straipsnis

24 straipsnyje nurodyti susitarimai gali būti sudaromi ir dėl šiai antraštinei daliai priklausančių reikalų.

39 straipsnis

1. Prieš imdamasi kokių nors 34 straipsnio 2 dalies b, c ir d punktuose nurodytų priemonių, Taryba konsultuojasi su Europos Parlamentu. Europos Parlamentas per Tarybos nustatytą ne trumpesnę kaip trijų mėnesių laikotarpį pateikia savo nuomonę. Jei per tą laikotarpį nuomonė nepateikiama, Taryba gali spręsti ir viena pati.

2. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie svarstymus šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse.

3. Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse padarytą pažangą.

40 straipsnis

1. Tvirtesniu bendradarbiavimu kiekvienoje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių siekiama sudaryti Sąjungai sąlygas sparčiau tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, gerbiant Europos bendrijos galias ir šioje antraštinėje dalyje nustatytus tikslus.

2. Šiuo straipsniu nustatytam tvirtesniai bendradarbiavimui taikomi 29–39 ir 40a–41 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 40a ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.

3. Šiam straipsniui, 40a bei 40b straipsniams taikomos Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos, reglamentuojančios Teisingumo Teismo galias ir naudojimąsi tomis galiomis.

40a straipsnis

1. Valstybės narės, ketinančios pagal 40 straipsnį siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo, pateikia prašymą Komisijai, kuri šiuo tikslu gali pateikti Tarybai pasiūlymą. Jei Komisija nepateikia pasiūlymo, ji atitinkamoms valstybėms narėms praneša savo atsisakymo priežastis. Tos valstybės narės paskui gali pateikti Tarybai iniciatyvą, kad gautų leidimą atitinkamai tvirčiau bendradarbiauti.

2. Vadovaudamasi 43–45 straipsniais, 1 dalyje nurodytą leidimą suteikia Taryba, kuri, remdamasi Komisijos pasiūlymu arba bent aštuonių valstybių narių iniciatyva, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį.

Tarybos narys gali prašyti klausimą perduoti svarstyti Europos Vadovų Tarybai. Iškėlus šį klausimą Europos Vadovų Taryboje, Taryba gali spręsti vadovaudamasi šios straipsnio dalies pirmąja pastraipa.

40b straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti tapti 40a straipsniu numatomo tvirtesnio bendradarbiavimo šalimi, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Komisijai, o ši per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos pateikia Tarybai nuomonę, prie kurios gali būti pridedama rekomendacija dėl konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos, kad ta valstybė narė taptų to bendradarbiavimo šalimi. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato jo persvarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia atsižvelgdama į 44 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

41 straipsnis

1. Nuostatoms, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 195, 196–199, 203, 204 straipsniai, 205 straipsnio 3 dalis, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidas, kurias institucijos padaro įgyvendindamos su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis susijusias nuostatas, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarancios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip. Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

42 straipsnis

Taryba Komisijos arba valstybės narės iniciatyva ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu gali vieningai nuspręsti, kad veikla 29 straipsnyje nurodytose srityse priklausytų Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinei daliai, ir kartu nustatyti atitinkamas su tuo susijusias balsavimo sąlygas. Valstybėms narėms ji rekomenduoja priimti tą sprendimą pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS

43 straipsnis

Valstybės narės, kurios ketina tvirčiau tarpusavyje bendradarbiauti, gali naudotis šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties nustatytais institucijomis, procedūromis bei mechanizmais, jei tas bendradarbiavimas:

- a) padeda toliau siekti Sąjungos ar Bendrijos tikslų, saugoti jų interesus ir būti jiems naudingas, stiprinti jų integracijos procesą;
- b) pripažįsta minėtas Sutartis ir Sąjungos bendrą institucinę struktūrą;
- c) nekenkia *acquis communautaire* ir priemonėms, kurių buvo imtasi pagal kitas minėtų Sutarčių nuostatas;
- d) neperžengia Sąjungos ar Bendrijos įgaliojimų ir nėra susijęs su sritimis, kurios priklauso išimtinai Bendrijos kompetencijai;
- e) nekenkia vidaus rinkai, apibrėžtai Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio 2 dalyje, ar ekonominei ir socialinei sanglaudai, sukurtai pagal tos Sutarties XVII antraštinę dalį;
- f) nėra kliūtis prekybai tarp valstybių narių ar jos diskriminavimas ir neiškreipia konkurencijos tarp jų;
- g) apima bent aštuonias valstybes nares;

- h) nekenkia į jį neįsitraukusių valstybių narių kompetencijai, teisėms, įsipareigojimams;
- i) nekenkia Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą nuostatom;
- j) yra atviras visoms valstybėms narėms pagal 43b straipsnį.

43a straipsnis

Tvirtesnio bendradarbiavimo gali būti imamas tik kaip paskutinės išeities, kai Taryboje nustatoma, kad, taikant atitinkamas Sutarčių nuostatas, tokio bendradarbiavimo tikslų per atitinkamą laikotarpį negalima pasiekti.

43b straipsnis

Nustatytas tvirtesnis bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms. Jis taip pat yra atviras bet kuriuo metu pagal šios Sutarties 27e bei 40b straipsnius ir Europos bendrijos steigimo sutarties 11a straipsnį, jei laikomasi pagrindinio sprendimo ir toje struktūroje priimtų sprendimų. Komisija ir į tvirtesnį bendradarbiavimą įsitraukusios valstybės narės užtikrina, kad kuo daugiau valstybių narių būtų skatinama dalyvauti.

44 straipsnis

1. Priimant 43 straipsnyje nurodytam tvirtesniai bendradarbiavimui įgyvendinti reikalingus aktus ir sprendimus, taikomos šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties atitinkamos institucinės nuostatos. Visi Tarybos nariai gali dalyvauti svarstymuose, tačiau sprendimus priima tik į tvirtesnį bendradarbiavimą įsitraukusioms valstybėms narėms atstovaujantys nariai. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų ir jų skaičiaus, skaičiuojamo pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį ir šios Sutarties 23 straipsnio 2 dalies antrąją ir trečiąją pastraipas dėl tvirtesnio bendradarbiavimo, pradėto remiantis 27c straipsniu, dalis. Balsų vieningumu laikomas atitinkamų Tarybos narių balsų vieningumas.

Tokie aktai ir sprendimai nėra Sąjungos *acquis* dalis.

2. Tvirtesniam bendradarbiavimui įgyvendinti priimtus aktus ir sprendimus dalyvaujančios valstybės narės taiko tokiu mastu, koku jos yra su juo susijusios. Tokie aktai ir sprendimai yra privalomi tik toms valstybėms narėms, kurios yra įsitraukusios į tokį bendradarbiavimą, ir atitinkamai tiesiogiai taikomi tik tose valstybėse narėse. Į tokį bendradarbiavimą neįsitraukusios valstybės narės nekliudo dalyvaujančioms valstybėms narėms jų įgyvendinti.

44a straipsnis

Išlaidas, atsirandančias įgyvendinant tvirtesnį bendradarbiavimą, išskyrus institucijoms reikalingas administracines išlaidas, apmoka dalyvaujančios valstybės narės, jeigu visi Tarybos nariai, sprendami vieningai ir pasikonsultavę su Europos Parlamentu, nenusprendžia kitaip.

45 straipsnis

Taryba ir Komisija užtikrina veiklos, kurios imamasi pagal šią antraštinę dalį, nuoseklumą, tokios veiklos suderinamumą su Sąjungos bei Bendrijos politikos kryptimis ir tuo tikslu bendradarbiauja.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

46 straipsnis

Europos bendrijos, Europos anglių ir plieno bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarčių nuostatos dėl Europos Bendrijų Teisingumo Teismo galių ir naudojimosi tomis galiomis taikomos tik šioms šios Sutarties nuostatomis:

- a) nuostatomis, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančioms Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos steigimo sutartį;
- b) VI antraštinės dalies nuostatomis, atsižvelgiant į 35 straipsnyje numatytas sąlygas;
- c) VII antraštinės dalies nuostatomis, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties 11 ir 11a straipsniuose bei šios Sutarties 40 straipsnyje nustatytas sąlygas;

- d) 6 straipsnio 2 daliai dėl institucijų veiklos tokiu mastu, koku Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pagal Europos Bendrijų steigimo sutartis ir pagal šią Sutartį;
- e) tik 7 straipsnio procedūrinėms nuostatomis, kai Teismas atitinkamos valstybės narės prašymu per mėnesį nuo tame straipsnyje nustatyto Tarybos nutarimo datos turi priimti sprendimą;
- f) 46–53 straipsniams.

47 straipsnis

Laikantis nuostatų, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančių Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, bei šių baigiamųjų nuostatų, ši Sutartis neturi jokios įtakos Europos Bendrijų steigimo sutartims ar vėlesnėms sutartims ir aktams, jas keičiantiems ar papildantiems.

48 straipsnis

Kiekvienos valstybės narės vyriausybė ar Komisija gali teikti Tarybai pasiūlymus dėl Sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, keitimo.

Jei Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, o prireikus – su Komisija, pateikia teigiamą nuomonę dėl valstybių narių vyriausybių atstovų konferencijos sušaukimo, konferenciją šių Sutarčių pakeitimams bendru sutarimu nustatyti sušaukia Tarybos pirmininkas. Dėl institucinių pakeitimų pinigų srityje taip pat konsultuojamasi su Europos centriniu banku.

Pakeitimai įsigalioja visoms valstybėms narėms juos ratifikavus pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

49 straipsnis

Kiekviena Europos valstybė, gerbianti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Savo paraišką ji pateikia Tarybai, kuri, pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi absoliučia Europos Parlamento narių balsų dauguma patvirtintą pritarimą, sprendžia vieningai.

Priėmimo sąlygos ir sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, reikalingos tokiam priėmimui, nustatomos valstybių narių ir paraišką pateikusios valstybės susitarimu. Šis susitarimas pateikiamas visoms susitariančioms valstybėms ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines nuostatas.

50 straipsnis

Panaikinami 1965 m. balandžio 8 d. Briuselyje pasirašytos Europos Bendrijų jungtinės Tarybos ir jungtinės Komisijos steigimo sutarties 2–7 ir 10–19 straipsniai.

Panaikinami 1986 m. vasario 17 d. Liuksemburge ir 1986 m. vasario 28 d. Hagoje pasirašyto Suvestinio Europos akto 2 straipsnis, 3 straipsnio 2 dalis ir III antraštinė dalis.

51 straipsnis

Ši Sutartis sudaryta neribotam laikui.

52 straipsnis

1. Aukštosios Susitariančios Šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

2. Ši Sutartis įsigalioja 1993 m. sausio 1 d., jeigu visi ratifikavimo dokumentai jau bus deponuoti, arba, jei taip nepadaroma, pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė.

53 straipsnis ⁽¹⁾

Ši vienu originaliu egzemplioriumi sudaryta Sutartis, kurios tekstai airių, anglų, danų, graikų, ispanų, italų, olandų, portugalų, prancūzų ir vokiečių kalbomis yra autentiški, deponuojama Italijos Respublikos Vyriausybės archyvuose, o Italijos Respublikos Vyriausybė patvirtintą Sutarties kopiją perduoda kitų valstybių signatarių vyriausybėms.

Pagal 1994 m. Stojimo sutartį šios Sutarties tekstai suomių ir švedų kalbomis taip pat yra autentiški. Pagal 2003 m. Stojimo sutartį šios Sutarties tekstai čekų, estų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, slovakų, slovėnų ir vengrų kalbomis taip pat yra autentiški.

⁽¹⁾ Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Sudaryta tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt antrų metų vasario septintą dieną Maastrichte.

(pasirašiusiųjų sąrašas nepateikiamas)

A. PROTOKOLAS, PRIDEDAMAS PRIE EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES

Protokolas (Nr. 1)

dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina iki galo įgyvendinti Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos ir 3 dalies nuostatas,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Sąjungos politika, grindžiama 17 straipsniu, nepažeidžia tam tikrų valstybių narių saugumo bei gynybos politikos konkretaus pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendrą gynybą įgyvendina NATO, įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir atitinka šioje struktūroje nustatytą bendrą saugumo ir gynybos politiką,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties:

Europos Sąjunga kartu su Vakarų Europos Sąjunga per metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo turi parengti tvirtesnio bendradarbiavimo priemones.

B. PROTOKOLAI, PRIDEDAMI PRIE EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIES IR EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 2)

dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PAŽYMĖDAMOS, kad susitarimai, kuriuos 1985 m. birželio 14 d. ir 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašė kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, taip pat susiję susitarimai bei taisyklės, priimti remiantis šiais susitarimais, yra skirti Europos integracijai stiprinti ir ypač suteikti Europos Sąjungai galimybę sparčiau tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve,

NORĖDAMOS minėtus susitarimus ir taisykles įtraukti į Europos Sąjungos sistemą,

PATVIRTINDAMOS, kad Šengeno *acquis* nuostatos yra taikomos tik tais atvejais, kai jos atitinka Europos Sąjungos ir Bendrijos teisę, ir tik tiek, kiek jos tą teisę atitinka,

ATSIŽVELGDAMOS į ypatingą Danijos poziciją,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė nėra aukščiau nurodytų susitarimų šalys ir šių susitarimų nepasirašė; atsižvelgdamos į tai, kad reikėtų sudaryti sąlygas šioms valstybėms narėms pripažinti kai kurias arba visas šių susitarimų nuostatas,

PRIPAŽINDAMOS, kad dėl to būtina pasinaudoti Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatomis, susijusiomis su glaudesniu bendradarbiavimu tarp kai kurių valstybių narių, ir kad šiomis nuostatomis galima pasinaudoti tik tuo atveju, jeigu tai yra vienintelė išeitis,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina palaikyti ypatingus santykius su Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalyste, nes abi valstybės patvirtino savo ketinimą pripažinti pirmiau nurodytas nuostatas, remiantis 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika, Portugalijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė, pasirašiusios Šengeno susitarimus, yra įgaliosios glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje šio Protokolo priede išvardytų susitarimų ir su jais susijusių nuostatų (toliau – Šengeno *acquis*) taikymo srityje. Šis bendradarbiavimas turi vykti Europos Sąjungos teisinės ir institucinės sistemos pagrindu, gerbiant Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties atitinkamas nuostatas.

2 straipsnis

1. Nepažeidžiant šio straipsnio 2 dalies nuostatų, trylikai 1 straipsnyje išvardytų valstybių narių nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo dienos būtina nedelsiant taikyti Šengeno *acquis*, įskaitant Vykdomojo komiteto, įsteigto pagal Šengeno susitarimus, priimtus iki nurodytos dienos, sprendimus. Nuo šios dienos Taryba pakeis Vykdomąjį komitetą.

Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu imasi visų būtinų priemonių, kad būtų įgyvendintos šios dalies nuostatos. Taryba, spręsdama vieningai ir laikydamosi Sutarčių atitinkamų nuostatų, apibrėžia visų nuostatų ar sprendimų, sudarančių Šengeno *acquis*, teisinius pagrindus.

Atsižvelgdamas į šias nuostatas bei sprendimus ir vadovaudamasis atitinkamu apibrėžimu, Europos Bendrijų Teisingumo Teismas vykdo įgaliojimus, suteiktus pagal atitinkamas taikytinas Sutarčių nuostatas. Bet kuriuo atveju priemonės ar sprendimai, susiję su viešosios tvarkos palaikymu ir vidaus saugumo užtikrinimu, nepriklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

Kol nebus imtasi pirmiau nurodytų priemonių, nepažeidžiant 5 straipsnio 2 dalies, Šengeno *acquis* sudarančios nuostatos ar sprendimai yra laikomi teisės aktais, pagrįstais Europos Sąjungos sutarties VI antraštine dalimi.

2. 1 dalies nuostatos valstybėms narėms, pasirašiusioms Šengeno susitarimų prisijungimo protokolus, taikomos nuo tos dienos, kurią vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu nustato Taryba, nebent kuri nors iš šių valstybių prisijungimo prie Šengeno *acquis* sąlygas įvykdė iki Amsterdamo sutarties įsigaliojimo dienos.

3 straipsnis

Pagal 2 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą apibrėžus visų nuostatų ar sprendimų, sudarančių Šengeno *acquis*, teisinius pagrindus, Danija išlaiko tas pačias teises ir įsipareigojimus kitoms Šengeno susitarimus pasirašiusioms valstybėms, jos turėtus ir vykdytus iki tol ir susijusius su tomis Šengeno *acquis* dalimis, kurių teisiniai pagrindai apibrėžiami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį.

Kalbant apie Šengeno *acquis* dalis, kurių teisiniai pagrindai apibrėžiami pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, Danija išlaiko tas pačias teises ir įsipareigojimus, kaip ir kitos Šengeno susitarimus pasirašiusios valstybės.

4 straipsnis

Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė, kurios nėra įpareigosotos laikytis Šengeno *acquis*, gali bet kada paprašyti dalyvauti taikant kai kurias arba visas Šengeno *acquis* nuostatas.

Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių bei atitinkamos valstybės vyriausybės atstovo pritarimu priima sprendimą dėl prašymo.

5 straipsnis

1. Pasiūlymams ir iniciatyvoms, pateiktoms Šengeno *acquis* pagrindu, taikomos atitinkamos Sutarčių nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, jeigu Airija ar Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė arba abi valstybės kartu per atitinkamą laikotarpį Tarybos pirmininkui raštu nepraneša apie savo pageidavimą dalyvauti taikant minėtas nuostatas, Europos bendrijos steigimo sutarties 11 straipsnyje arba Europos Sąjungos sutarties 40 straipsnyje nurodytas leidimas laikomas suteiktu 1 straipsnyje išvardytoms valstybėms narėms ir Airijai arba Jungtinei Karalystei, jei kuri nors iš šių valstybių pageidauja dalyvauti šiose bendradarbiavimo srityse.

2. Atitinkamos 1 dalies pirmojoje pastraipoje išvardytų Sutarčių nuostatos taikomos net tuo atveju, kai Taryba nenustato 2 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje nurodytų priemonių.

6 straipsnis

Pagal 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge pasirašytą susitarimą Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalystė yra susijusios su Šengeno *acquis* įgyvendinimu ir tolesne plėtra. Šiuo tikslu Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu pasirašys su šiomis valstybėmis susitarimą, kuriame bus numatytos atitinkamos procedūros. Į šį susitarimą bus įtrauktos nuostatos dėl Islandijos ir Norvegijos įnašų, susijusių su bet kuriais šio Protokolo įgyvendinimo finansiniais padariniais.

Taryba, sprendama vieningai, su Islandija ir Norvegija pasirašys atskirą susitarimą dėl teisių ir įsipareigojimų tarp Airijos bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujančių vienai sutarties šaliai, ir Islandijos bei Norvegijos, atstovaujančių kitai sutarties šaliai, vykdomų tose Šengeno *acquis* srityse, kurios taikomos šioms valstybėms.

7 straipsnis

Taryba kvalifikuota balsų dauguma nustato išsamias Šengeno sekretoriato integravimo į Tarybos Generalinį sekretoriatą priemones.

8 straipsnis

Dėl derybų, susijusių su naujų valstybių narių priėmimu į Europos Sąjungą, Šengeno *acquis* ir tolesnės priemonės, kurių institucijos imsis jo taikymo srityje, yra laikoma *acquis*, kuri visos valstybės kandidatės turi visiškai pripažinti.

PRIEDAS

ŠENGENO ACQUIS

1. 1985 m. birželio 14 d. Šengene pasirašyta Sutartis tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo.
 2. 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašyta konvencija tarp Belgijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės ir Nyderlandų Karalystės, įgyvendinanti 1985 m. birželio 14 d. pasirašytą Šengeno sutartį dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, kartu su susijusiu Baigiamuoju aktu ir bendromis deklaracijomis.
 3. 1985 m. Sutarties prisijungimo protokolai bei susitarimai ir 1990 m. įgyvendinimo konvencija, kurią 1990 m. lapkričio 27 d. Paryžiuje pasirašė Italija, 1991 m. birželio 25 d. Bonoje – Ispanija ir Portugalija, 1992 m. lapkričio 6 d. Madride – Graikija, 1995 m. balandžio 28 d. Briuselyje – Austrija ir 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge – Danija, Suomija ir Švedija, kartu su susijusiais baigiamaisiais aktais ir deklaracijomis.
 4. Vykdomojo komiteto, įsteigto remiantis 1990 m. įgyvendinimo konvencija, sprendimai bei deklaracijos ir aktai, priimti, kad institucijos, kurioms Vykdomasis komitetas suteikė įgaliojimus priimti sprendimus, įgyvendintų šią konvenciją.
-

Protokolas (Nr. 3)
**dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio tam
tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai (1997)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į daug metų galiojančius specialius kelionių susitarimus tarp Jungtinės Karalystės ir Airijos,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

1 straipsnis

Nepaisant to, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, visų kitų šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatų, visų priemonių, nustatytų remiantis šiomis Sutartimis, arba visų tarptautinių susitarimų, kuriuos sudarė Bendrija arba Bendrija ir jos valstybės narės su viena ar keliomis trečiosiomis valstybėmis, Jungtinė Karalystė turi teisę prie savo sienų su kitomis valstybėmis narėmis asmenims, norintiems įvažiuoti į Jungtinės Karalystės teritoriją, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios, jos nuomone, yra būtinos įgyvendinti šiems tikslams:

- a) patikrinti valstybių, kurios yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, piliečių ir jų išlaikomų asmenų, kurie naudojami Bendrijos teisės aktų suteiktomis teisėmis, taip pat kitų valstybių piliečių, kuriems šios teisės suteikiamos pagal Jungtinę Karalystę įpareigojantį susitarimą, teisę įvažiuoti į Jungtinę Karalystę; ir
- b) nuspręsti, ar išduoti kitiems asmenims leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę.

Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, taip pat šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba bet kurios priemonės, nustatytos pagal šias Sutartis, nepažeidžia Jungtinės Karalystės teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones. Šiame straipsnyje pateikiamos Jungtinės Karalystės nuorodos taikomos ir toms teritorijoms, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė.

2 straipsnis

Jungtinė Karalystė ir Airija gali toliau tartis dėl asmenų judėjimo tarp jų teritorijų („bendroje kelionių erdvėje“), kartu gerbdamos šio Protokolo 1 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte nurodytų asmenų teises. Todėl tol, kol jos laikosi šių susitarimų, šio protokolo 1 straipsnio nuostatos Airijai taikomos tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir Jungtinei Karalystei. Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, šios Sutarties ir Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba pagal šias Sutartis nustatytos priemonės šiems susitarimams neturi jokios įtakos.

3 straipsnis

Kitos valstybės narės turi teisę prie savo sienų ar visose įvažiavimo į jų teritorijas vietose asmenims, norintiems įvažiuoti į jų teritoriją iš Jungtinės Karalystės ar kitų teritorijų, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė, arba iš Airijos, kol Airijai bus taikomos 1 straipsnio nuostatos, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios taikomos įgyvendinant šio Protokolo 1 straipsnyje nurodytus tikslus.

Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatose arba kitose priemonėse, nustatytose pagal šias Sutartis, nepažeidžia kitų valstybių teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones.

Protokolas (Nr. 4)
dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolą dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio tam tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

1 straipsnis

Laikydamosi 3 straipsnio nuostatų, Jungtinė Karalystė ir Airija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones, siūlomas pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Jungtinės Karalystės ir Airijos Vyriausybių atstovų, pritarimas.

2 straipsnis

Dėl 1 straipsnio ir laikantis 3, 4 ir 6 straipsnių jokios Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies nuostatos, jokia pagal šią antraštinę dalį nustatyta priemonė ir jokia Bendrijos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi arba taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai; minėtos nuostatos, priemonės ir sprendimai neturi jokios įtakos šių valstybių kompetencijai, teisėms bei įsipareigojimams; taip pat šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ir nėra Bendrijos teisės dalis.

3 straipsnis

1. Per tris mėnesius nuo pasiūlymo ar iniciatyvos pateikimo Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį Jungtinė Karalystė ar Airija gali raštu pranešti Tarybos pirmininkui apie savo pageidavimą dalyvauti nustatant ir taikant bet kurią iš pasiūlytų priemonių,

ir po to ši valstybė turės teisę tai daryti. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje.

Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus nario, nepateikuso tokio pranešimo, pritarimas. Pagal šią dalį nustatytos priemonės privalomos visoms valstybėms narėms, dalyvavusioms priimant šį sprendimą.

2. Jeigu po atitinkamo laikotarpio neįmanoma nustatyti 1 dalyje nurodytos priemonės dalyvaujant Jungtinei Karalystei ar Airijai, Taryba gali priimti sprendimą pagal 1 straipsnį be Jungtinės Karalystės ar Airijos. Šiuo atveju taikomos 2 straipsnio nuostatos.

4 straipsnis

Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį nustačius priemonę, Jungtinė Karalystė ar Airija gali bet kada pranešti Tarybai ir Komisijai apie savo ketinimą pripažinti šias priemones. Šiuo atveju Europos bendrijos steigimo sutarties 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka taikoma *mutatis mutandis*.

5 straipsnis

Valstybė narė, kuri nėra įpareigota priemonės pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį, neatsako už šios priemonės finansinius padarinius, išskyrus administracines išlaidas, kurias patiria institucijos.

6 straipsnis

Jeigu šiame Protokole nurodytais atvejais Jungtinė Karalystė ar Airija yra įpareigos Tarybos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį nustatytos priemonės, šiai valstybei dėl minėtos priemonės taikomos atitinkamos šios Sutarties, įskaitant 68 straipsnį, nuostatos.

7 straipsnis

3 ir 4 straipsniai nepažeidžia Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą.

8 straipsnis

Airija gali Tarybos pirmininkui raštu pranešti, jog ji nebenori, kad jai būtų taikomos šio Protokolo sąlygos. Šiuo atveju Airijai bus taikomos įprastinės Sutarties nuostatos.

Protokolas (Nr. 5) dėl Danijos pozicijos (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS 1992 m. gruodžio 12 d. Edinburge per Europos Vadovų Tarybos susitikimą priimtą valstybių ar vyriausybių vadovų sprendimą dėl tam tikrų su Europos Sąjungos sutartimi susijusių problemų, kurias nurodė Danija,

PAŽYMĖDAMOS Edinburgo sprendime išdėstytą Danijos poziciją dėl pilietybės, Ekonominės ir valiutų sąjungos, gynybos politikos, teisingumo ir vidaus reikalų,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos teisės sistemą 3 straipsnį,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

I DALIS

1 straipsnis

Danija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Danijos Vyriausybės atstovo, pritarimas.

2 straipsnis

Jokios Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies nuostatos, jokios pagal šią antraštinę dalį nustatytos priemonės ir jokia Bendrijos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi ar taikomi Danijai; minėtos nuostatos, priemonės ir sprendimai neturi jokios įtakos Danijos kompetencijai, teisėms bei išipareigojimams; šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Danijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ir nėra Bendrijos teisės dalis.

3 straipsnis

Danija neatsako už 1 straipsnyje nurodytų priemonių finansinius padarinius, išskyrus institucijų patiriamas administracines išlaidas.

4 straipsnis

1, 2 ir 3 straipsniai netaikomi priemonėms, nustatančioms trečiąsias valstybes, kurių piliečiai, pereidami valstybių narių išorės sienas, turi pateikti vizą, arba priemonėms, susijusiomis su vienoda vizų forma.

5 straipsnis

1. Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį priėmus sprendimą dėl pasiūlymo ar iniciatyvos, pateiktos Šengeno *acquis* pagrindu, Danija per šešis mėnesius turi nuspręsti, ar ji įtrauks šį sprendimą į savo nacionalinę teisę. Jeigu ji nusprendžia taip padaryti, šis sprendimas tarp Danijos ir kitų valstybių narių, nurodytų Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą 1 straipsnyje ir Airijos ar Jungtinės Karalystės, sukuria tarptautinės teisės įsipareigojimą, jeigu šios valstybės narės bendradarbiauja atitinkamose srityse.

2. Jeigu Danija nutaria nevykdyti 1 dalyje nurodyto Tarybos sprendimo, Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą 1 straipsnyje išvardytos valstybės narės apsvarsto deramas priemones, kurių reikia imtis.

II DALIS

6 straipsnis

Kalbant apie priemones, kurias Taryba nustatė Europos Sąjungos sutarties 13 straipsnio 1 dalies ir 17 straipsnio taikymo srityje, Danija nedalyvauja rengiant ir įgyvendinant su gynyba susijusių Sąjungos sprendimų bei veiksmų, tačiau netrukdo valstybėms narėms plėtoti glaudesnio bendradarbiavimo šioje srityje. Todėl Danija nedalyvauja priimanč šiuos sprendimus. Danija nėra įpareigota prisidėti prie veiklos išlaidų, susijusių su nurodytomis priemonėmis, apmokėjimo.

III DALIS

7 straipsnis

Pagal savo Konstitucijos reikalavimus Danija gali kitoms valstybėms narėms bet kada pranešti, kad ji nebepageidauja taikyti visų arba kai kurių šio Protokolo nuostatų. Šiuo atveju Danija turi iki galo taikyti visas atitinkamas galiojančias priemones, nustatytas remiantis Europos Sąjungos teisės aktais.

C. PROTOKOLAI, PRIDEDAMI PRIE EUROPOS
SAJUNGOS SUTARTIES, EUROPOS BENDRIJOS
STEIGIMO SUTARTIES IR EUROPOS ATOMINĖS
ENERGIJOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 6)
dėl Teisingumo Teismo statuto (2001)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS išdėstyti Europos bendrijos steigimo sutarties 245 straipsnyje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 160 straipsnyje numatytą Teisingumo Teismo statutą,

SUSITARĖ dėl šių prie Europos Sąjungos sutarties, Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pridedamų nuostatų:

1 straipsnis

Teisingumo Teismas sudaromas ir veikia pagal Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties), Europos bendrijos steigimo sutarties (EB sutarties), Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (EAEB sutarties) ir šio Statuto nuostatas.

I ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISĖJAI IR GENERALINIAI ADVOKATAI

2 straipsnis

Kiekvienas teisėjas, prieš pradėdamas eiti savo pareigas, Teisme viešai prisiekia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai ir saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

3 straipsnis

Teisėjams suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos. Baigę eiti savo pareigas, jie ir toliau naudojami imunitetu savo veiksmų, atliktų einant teisėjo pareigas, įskaitant pasisakymus žodžiu ir raštu, atžvilgiu.

Teismas, posėdžiaudamas visos sudėties, gali atšaukti tokį imunitetą.

Jei, Teismui atšaukus imunitetą, vienam iš jo teisėjų iškeliama baudžiamoji byla, bet kurioje iš valstybių narių jis gali būti teisiamas tik tokio teismo, kurio jurisdikcijai priklauso teisti aukščiausių valstybės teismų teisėjus.

Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų 12–15 ir 18 straipsniai Teismo teisėjams, generaliniams advokatams, teismo kancleriui ir pranešėjų pavaduotojams taikomi nepažeidžiant pirmesnėse dalyse nustatytų nuostatų dėl teisėjų imuniteto nuo jurisdikcijos.

4 straipsnis

Teisėjai negali eiti jokių politinių ar administracinių pareigų.

Jie negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai Taryba padaro išimtį tuo klausimu.

Pradėdami eiti savo pareigas, jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą.

Bet kokios su šiomis nuostatomis susijusios abejonės sprendžiamos Teismo sprendimu.

5 straipsnis

Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejį, teisėjas savo pareigas nustoja eiti, kai atsistatydina.

Atsistatydindamas teisėjas savo atsistatydinimo pareiškimą adresuoja Teismo pirmininkui, kuris jį persiunčia Tarybos pirmininkui. Tokiu būdu pranešus apie atsistatydinimą, teisėjo vieta tampa laisva.

Išskyrus tuos atvejus, kai taikomos 6 straipsnio nuostatos, teisėjas lieka eiti savo pareigas tol, kol jas perima jį keičianti teisėjas.

6 straipsnis

Teisėjas gali būti atleistas iš pareigų arba netekti teisės į pensiją ar kitas vietoj jos mokamas išmokas tik tai tuo atveju, jei Teismo teisėjų ir generalinių advokatų vieninga nuomone jis nebeatitinka keliamų reikalavimų ar nevykdo su šiomis pareigomis susijusių įsipareigojimų. Pats teisėjas tokiuose svarstymuose nedalyvauja.

Teismo kancleris perduoda Teismo sprendimą Europos Parlamento pirmininkui bei Komisijos pirmininkui ir praneša apie jį Tarybos pirmininkui.

Priėmus sprendimą atleisti teisėją iš pareigų, teisėjo vieta tampa laisva pranešus apie šį sprendimą Tarybos pirmininkui.

7 straipsnis

Teisėjas, turintis užimti Teismo nario, kurio kadencija dar nepasibaigė, vietą, skiriamas likusiam to nario kadencijos laikui.

8 straipsnis

2–7 straipsnių nuostatos taikomos generaliniams advokatams.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

ORGANIZACINIAI KLAUSIMAI

9 straipsnis ⁽¹⁾

Kas treji metai yra keičiama dalis teisėjų, pakaitomis keičiami trylika ir dvylika teisėjų.

Kas treji metai yra keičiama dalis generalinių advokatų. Kiekvieną kartą pakaitomis keičiami keturi generaliniai advokatai.

10 straipsnis

Teismo kancleris Teismui prisiekia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

11 straipsnis

Tais atvejais, kai Teismo kancleris negali dalyvauti Teismo posėdžiuose, Teismas pasirūpina, kad kanclerį pakeistų kitas asmuo.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

12 straipsnis

Kad Teismas galėtų vykdyti savo funkcijas, jame dirbti paskiriami pareigūnai ir kiti tarnautojai. Jie yra atskaitingi Teismo kancleriui ir pavaldūs pirmininkui.

13 straipsnis

Teismui pasiūlius Taryba gali vieningai numatyti skirti pranešėjo pavaduotojus ir nustatyti jų tarnybos taisykles. Pranešėjo pavaduotojų gali būti reikalaujama, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, dalyvauti Teismo pasirengime bylos nagrinėjimui ir bendradarbiauti su teisėju pranešėju.

Pranešėjo pavaduotojai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie turi reikalingą teisinę kvalifikaciją; juos skiria Taryba. Jie prieš Teismą prisiekia vykdyti savo pareigas nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

14 straipsnis

Reikalaujama, kad teisėjai, generaliniai advokatai ir Teismo kancleris gyventų ten, kur yra Teismo būstinė.

15 straipsnis

Teismo posėdžiai vyksta nuolat. Teismo atostogų trukmę Teismas nustato atsižvelgdama į veiklos reikmes.

16 straipsnis

Teismas sudaro iš trijų ir penkių teisėjų susidedančias kolegijas. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Didžioji kolegija susideda iš 13 teisėjų. Jai pirmininkauja Teismo pirmininkas. Didžiosios kolegijos nariai taip pat yra iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai ir kiti pagal procedūros reglamentą paskirti teisėjai.

Teismas posėdžiauja Didžiosios kolegijos sudėties, kai to reikalauja bylos šalimi esanti valstybė narė ar Bendrijų institucija.

Teismas posėdžiauja visos sudėties, kai jame yra iškeliama bylos pagal EB sutarties 195 straipsnio 2 dalį, 213 straipsnio 2 dalį, 216 straipsnį ar 247 straipsnio 7 dalį arba EAEB sutarties 107d straipsnio 2 dalį, 126 straipsnio 2 dalį, 129 straipsnį ar 160b straipsnio 7 dalį.

Be to, tais atvejais, kai byla yra ypač svarbi, Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nuspręsti perduoti bylą visos sudėties Teismui.

17 straipsnis

Teismo sprendimai galioja tik tada, kai bylą svarstant dalyvauja nelyginis jo narių skaičius.

Kolegijų, susidedančių iš trijų ar penkių teisėjų, sprendimai galioja tik tada, kai juos priima trys teisėjai.

Didžiosios kolegijos sprendimai galioja tik tada, posėdyje dalyvauja devyni teisėjai.

Visos sudėties Teismo sprendimai galioja, jei posėdyje dalyvauja 15 teisėjų.

Jei vienas iš kolegijos teisėjų posėdyje dalyvauti negali, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, jame dalyvauti gali būti paprašyta kitos kolegijos teisėjo.

18 straipsnis

Nė vienam iš teisėjų ar generalinių advokatų neleidžiama dalyvauti nagrinėjant bylas, kuriose jie anksčiau yra dalyvavę kaip atstovai ar patarėjai, ar gynę vienos iš šalių interesus arba į kurias jie buvo pakviesti pasisakyti kaip teismo ar tyrimo komisijos nariai ar kitas pareigas einantys asmenys.

Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių teisėjas ar generalinis advokatas mano, kad jam nederėtų dalyvauti sprendžiant ar nagrinėjant tam tikrą bylą, jis apie tai praneša pirmininkui. Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių pirmininkas mano, kad teisėjas ar generalinis advokatas neturėtų dalyvauti nagrinėjant tam tikrą bylą ar teikti išvadą joje, jis apie tai praneša tokiam teisėjui ar generaliniam advokatui.

Bet kokios kliūtys, išskylančios taikant šio straipsnio nuostatas, šalinamos Teismo sprendimu.

Nė viena iš bylos šalių negali prašyti, kad būtų pakeista Teismo ar vienos iš jo kolegijų sudėtis dėl kurio nors teisėjo pilietybės ar dėl to, kad Teisme ar kolegijose nėra tos bylos šalies pilietybės teisėjo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISMO PROCESO TVARKA

19 straipsnis

Valstybėms narėms ir Bendrijų institucijoms Teisme atstovauja kiekvienai bylai skiriamas atstovas; atstovui gali padėti patarėjas arba advokatas.

Lygiai taip pat yra atstovaujama valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai.

Kitoms bylų šalims turi atstovauti advokatas.

Bylos šaliai Teisme gali atstovauti tik advokatas, turintis leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisme.

Tokie atstovai, patarėjai ir advokatai, dalyvaujantys bylas nagrinėjant Teisme, naudojami būtinomis teisėmis ir imunitetais, įgalinančiais juos nepriklausomai vykdyti savo pareigas, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

Bylas nagrinėjant dalyvaujančių patarėjų ir advokatų atžvilgiu, Teismas, laikydamasis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, naudojami teismams paprastai suteikiamais įgaliojimais.

Universiteto dėstytojai, kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai ir kuriems jų teisės aktai suteikia atstovavimo teisę teisme, Teisme naudojami tokiais pat teisėmis, kurias šis straipsnis suteikia advokatams.

20 straipsnis

Teismo procesą sudaro dvi dalys: rašytinė ir žodinė.

Rašytinę proceso dalį sudaro procesą pradedantys ir kiti pareiškimai, gynybos argumentai bei samprotavimai, perduodami bylos šalims ir Bendrijų institucijoms, kurių sprendimai yra ginčijami, taip pat atsakymai į juos, jei tokių esama, bei visi patvirtinamieji raštai ir dokumentai arba jų patvirtinti nuorašai.

Visus šiuos pranešimus procedūros reglamente nustatyta tvarka ir laiku perduoda Teismo kancleris.

Žodinį procesą sudaro susipažinimas su teisėjo pranešėjo pateiktu pranešimu, atstovų, patarėjų ir advokatų išklausymas, generalinio advokato išvada, taip pat liudytojų ir ekspertų, jei tokių esama, išklausymas.

Tais atvejais, kai Teismas mano, kad byla neiškelia naujo teisės klausimo, jis gali, išklausęs generalinį advokatą, nuspręsti, jog byla turi būti sprendžiama be generalinio advokato pateiktos išvados.

21 straipsnis

Bylos Teismui pateikiamos raštišku pareiškimu, adresuojamu Teismo kancleriui. Pareiškime nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas ir nuolatinis adresas, bei pareiškimą pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat atsakovo ar atsakovų vardas, pavardė ar pavadinimas, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi pareiškime, santrauka.

Jei reikia, prie pareiškimo pridedamas aktas, kurį prašoma paskelbti negaliojančiu, o EB sutarties 232 straipsnyje ir EAEB sutarties 148 straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis – dokumentai, patvirtinantys datą, kada, laikantis tų straipsnių, atitinkamos institucijos buvo paprašyta priimti sprendimą. Jei prie pareiškimo dokumentai nėra pridėti, Teismo kancleris paprašo suinteresuotos šalies pateikti juos per protingą terminą, tačiau tokiu atveju šaliai tuos dokumentus pateikus nustatytam terminui jau pasibaigus, jos teisės iškelti bylą nenustoja galiojusios.

22 straipsnis

Byla, kuriai taikomas EAEB sutarties 18 straipsnis, Teismui pateikiama adresuojant apeliacinį skundą Teismo kancleriui. Apeliaciniame skunde nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas, nuolatinis adresas ir skundą pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat apskundžiamas sprendimas, šalių, prieš kurias paduodamas apeliacinis skundas, vardai, pavardės ar pavadinimai, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi apeliaciniame skunde, santrauka.

Prie apeliacinio skundo pridedama patvirtinta ginčijamo Arbitražo komiteto sprendimo kopija.

Teismui atmetus apeliacinį skundą, Arbitražo komiteto sprendimas tampa galutinis.

Teismui panaikinus Arbitražo komiteto sprendimą, vienos iš bylos šalių iniciatyva byla prireikus gali būti atnaujinta Arbitražo komitete. Jis teisės klausimais laikosi Teismo priimtų sprendimų.

23 straipsnis

Bylose, kurioms taikoma ES sutarties 35 straipsnio 1 dalis, EB sutarties 234 straipsnis ir EAEB sutarties 150 straipsnis, valstybės narės teismas Teisingumo Teismui praneša apie sprendimą, kuriuo bylos nagrinėjimas sustabdomas, o byla perduodama Teisingumo Teismui. Po to Teismo kancleris apie tokį sprendimą praneša bylos šalims, valstybėms narėms ir Komisijai, taip pat Tarybai arba Europos centriniam bankui, jei teisės aktas, kurio teisėtumas ar išaiškinimas yra ginčijami, buvo vieno jų priimtas, taip pat Europos Parlamentą ir Tarybą, jei aktas, kurio galiojimas ar aiškinimas yra ginčijami, buvo priimtas šių dviejų institucijų kartu.

Bylos šalys, valstybės narės, Komisija ir tam tikrais atvejais Europos Parlamentas, Taryba ir Europos centrinis bankas turi teisę per du mėnesius nuo tokio pranešimo pateikimo pateikti Teismui pareiškimus ar rašytinius samprotavimus.

Be to, bylose, kurioms taikomas EB sutarties 234 straipsnis, Teismo kancleris apie nacionalinio teismo sprendimą taip pat praneša valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai, kurios gali per du mėnesius nuo tokio pranešimo, kai byla yra susijusi su viena iš to susitarimo taikymo sričių, pateikti Teismui pareiškimus ar rašytinius samprotavimus.

Kai Tarybos ir vienos ar kelių valstybių, kurios nėra narės, sudarytame susitarime dėl konkretaus reguliavimo dalyko numatyta, kad toms valstybėms turi būti suteikta teisė pateikti faktų išdėstymą arba rašytinius samprotavimus, kai valstybės narės teismas perduoda klausimą, kuris patenka į susitarimo taikymo sritį, Teisingumo Teismui priimti preliminarų nutarimą, apie nacionalinio teismo sprendimą tuo klausimu taip pat pranešama atitinkamoms valstybėms, kurios nėra narės. Tos valstybės gali pateikti Teismui pareiškimus arba rašytinius samprotavimus per du mėnesius nuo tokio pranešimo dienos.

24 straipsnis

Teismas gali reikalauti, kad bylos šalys pateiktų visus Teismo pageidaujamus dokumentus ir informaciją. Atsisakymas tai daryti yra oficialiai užregistruojamas.

Teismas taip pat gali reikalauti, kad valstybės narės ir institucijos, kurios nėra bylos šalys, pateiktų visą informaciją, Teismo manymu, būtiną nagrinėjant tą bylą.

25 straipsnis

Teismas gali bet kuriuo metu patikėti bet kuriam asmeniui, organui, valdžios institucijai, komitetui ar kitai jo pasirinktai organizacijai pateikti eksperto išvadą.

26 straipsnis

Liudytojai gali būti apklausiami laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

27 straipsnis

Neatvykusių liudytojų atžvilgiu Teismas naudojasi galiomis, paprastai suteikiamomis teismams, ir tokiems liudytojams gali skirti pinigines baudas laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

28 straipsnis

Liudytojai ir ekspertai parodymus gali duoti davę priesaiką, kurios formą ir pobūdį nustato procedūros reglamentas arba liudytojo ar eksperto šalies teisės aktai.

29 straipsnis

Teismas gali nurodyti, kad liudytojai ar ekspertai parodymus teisminei institucijai duotų savo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje.

Toks nurodymas siunčiamas vykdyti kompetentingai teismo institucijai laikantis procedūros reglamente nurodytų sąlygų. Dokumentai, parengti vykdant teisinės pagalbos prašymą, jam grąžinami tomis pačiomis sąlygomis.

Teismas padengia su tuo susijusias išlaidas, tačiau tai neapriboja jo teisės prireikus paskirti tas išlaidas bylos šalims.

30 straipsnis

Valstybė narė bet kokią liudytojo ar eksperto priesaikos pažeidimą vertina taip, lyg jis būtų padarytas liudijant tos valstybės teisme, kurio jurisdikcijai priklauso civilinių bylų nagrinėjimas. Teismo prašymu atitinkama valstybė narė iškelia pažeidėjui bylą savo kompetentingame teisme.

31 straipsnis

Teismo posėdžiai yra vieši, nebent Teismas dėl svarbių priežasčių savo iniciatyva ar bylos šalių prašymu priima kitokį sprendimą.

32 straipsnis

Posėdžio metu Teismas gali apklausti ekspertus, liudytojus ir pačias bylos šalis, tačiau pastarosios kreiptis į Teismą gali tik per savo atstovus.

33 straipsnis

Visi posėdžiai protokoluojami, protokolus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris.

34 straipsnis

Pirmininkas sudaro posėdžių tvarkaraštį.

35 straipsnis

Teismo pasitarimai yra ir išlieka slapti.

36 straipsnis

Sprendimuose nurodomos priežastys, kuriomis jie yra grindžiami. Juose nurodomos pasitarimuose dalyvavusių teisėjų pavardės.

37 straipsnis

Sprendimus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris. Jie perskaitomi viešame Teismo posėdyje.

38 straipsnis

Teismas sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą.

39 straipsnis

Teismo pirmininkas, pasinaudodamas summarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio Statuto taisyklių, pateiktų pareiškimų atžvilgiu gali priimti nutarimą sustabdyti akto taikymą, kaip numatyta EB sutarties 242 straipsnyje ir EAEB sutarties 157 straipsnyje, arba paskirti laikinąsias apsaugos priemonės pagal EB sutarties 243 straipsnį ar EAEB sutarties 158 straipsnį, arba sustabdyti priverstinį sprendimo vykdymą laikantis EB sutarties 256 straipsnio ketvirtosios pastraipos ar EAEB sutarties 164 straipsnio trečiosios pastraipos.

Tais atvejais, kai pirmininkas negali dalyvauti posėdyje, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų jį pakeičia kitas teisėjas.

Pirmininko arba jį pakeitusio teisėjo nutarimas yra negalutinis ir jokių būdu nekliudo Teismo bylos nagrinėjimui iš esmės.

40 straipsnis

Valstybės narės ir Bendrijų institucijos gali įstoti į Teisme nagrinėjamas bylas.

Tokia pat teise gali pasinaudoti ir kiti asmenys, suinteresuoti Teismo nagrinėjamos bylos baigtimi, išskyrus bylas tarp valstybių narių, Bendrijų institucijų arba valstybių narių ir Bendrijų institucijų.

Nepažeisdamos antrosios pastraipos, valstybės, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodyta ELPA priežiūros institucija gali įstoti į Teisme nagrinėjamas bylas, kai jos yra susijusios su viena iš to susitarimo taikymo sričių.

Prašyme įstoti į bylą nurodomi paaiškinimai gali būti pateikiami tik vienos iš šalių reikalavimams paremti.

41 straipsnis

Tais atvejais, kai atsakovas nepateikia rašytinių gynybos argumentų po to, kai nustatyta tvarka to buvo pareikalauta, Teismo sprendimas tos bylos šalies nenaudai priimamas už akių. Protestą dėl tokio sprendimo galima paduoti per vieną mėnesį nuo jo pranešimo dienos. Protestas negali sustabdyti atsakovui jo nenaudai už akių priimto sprendimo vykdymo, išskyrus tuos atvejus, kai Teismas priima kitokį sprendimą.

42 straipsnis

Valstybės narės, Bendrijų institucijos bei visi kiti fiziniai ar juridiniai asmenys gali procedūros reglamente nustatytais atvejais ir sąlygomis iškelti trečiojo asmens bylą, kad užginčytų sprendimą, priimtą jiems nedalyvaujant, jei toks sprendimas pažeidžia jų teises.

43 straipsnis

Iškilus abejonių dėl sprendimo esmės ar apimties, Teismas bet kurios iš bylos šalių ar suinteresuotos Bendrijų institucijos prašymu pateikia reikiamus paaiškinimus.

44 straipsnis

Prašymas peržiūrėti priimtą sprendimą gali būti pateiktas Teismui tik nustačius tokio pobūdžio faktą, kuris gali būti laikomas lemiamu veiksniu ir kuris priimant sprendimą nebuvo žinomas nei Teismui, nei bylos šaliai, reikalaujančiai sprendimą peržiūrėti.

Bylos peržiūrėjimas pradedamas Teismo sprendimu, kuriuo aiškiai nurodomas naujo fakto buvimas, pripažįstama, jog tas faktas yra tokio pobūdžio, kad bylą būtų galima nagrinėti iš naujo, bei paskelbiama, jog tuo pagrindu prašymas yra priimtinas.

Prašyti peržiūrėti bylą nebegalima praėjus 10 metų nuo sprendimo priėmimo.

45 straipsnis

Terminų pratęsimas dėl nuotolių nustatomas procedūros reglamentu.

Vienai iš šalių praleidus nustatytą terminą, jos teisių tai neapriboja, jei tik ji įrodo, kad taip atsitiko dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti ar dėl *force majeure*.

46 straipsnis

Bylos prieš Bendrijas su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti. Ieškinio senaties terminas nutraukiamas, jei pradedamas procesas Teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai Bendrijų institucijai. Pastaruoju atveju byla turi būti iškelta per EB sutarties 230 straipsnyje ir EAEB sutarties 146 straipsnyje nustatytą dviejų mėnesių laikotarpį; tam tikrais atvejais taikomos EB sutarties 232 straipsnio antrosios pastraipos ir EAEB sutarties 148 straipsnio antrosios pastraipos nuostatos.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS

47 straipsnis

2–8, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirmoji, antroji, ketvirtoji bei penktoji pastraipos ir 18 straipsnis taikomi Pirmosios instancijos teismui ir jo nariams. 2 straipsnyje nurodyta priesaika duodama Teisingumo Teisme, o 3, 4 ir 6 straipsniuose nurodytus sprendimus priima Teismas, išklauses Pirmosios instancijos teismą.

3 straipsnio ketvirtoji pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai taikomi *mutatis mutandis* Pirmosios instancijos teismo kancleriui.

48 straipsnis ⁽¹⁾

Pirmosios instancijos teismą sudaro 25 teisėjai.

49 straipsnis

Pirmosios instancijos teismo nariai gali būti kviečiami atlikti generalinio advokato užduotį.

Generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl tam tikrų Pirmosios instancijos teismui pateiktų bylų, stengiantis Pirmosios instancijos teismui padėti atlikti savo uždavinį.

Tokių bylų parinkimo kriterijai, taip pat generalinių advokatų skyrimo tvarka nustatoma Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamente.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Teismo narys, pakviestas byloje atlikti generalinio advokato užduotį, negali dalyvauti priimant tos bylos sprendimą.

50 straipsnis

Pirmosios instancijos teismas posėdžiauja iš trijų ar penkių teisėjų susidedančiose kolegijose. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas. Tam tikrais procedūros reglamente reglamentuojamais atvejais Pirmosios instancijos teismas gali posėdžiauti visos sudėties arba jį gali sudaryti vienas teisėjas.

Procedūros reglamente taip pat gali būti nustatyta, kad Pirmosios instancijos teismas jame nurodytais atvejais ir sąlygomis gali posėdžiauti Didžiosios kolegijos sudėties.

51 straipsnis

Nukrypstant nuo EB sutarties 225 straipsnio 1 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės, tik Teisingumo Teismas turi jurisdikciją ieškiniams, nurodytiems EB sutarties 230 ir 232 straipsniuose ir EAEB sutarties 146 ir 148 straipsniuose, kai juos pareiškia valstybė narė dėl:

- a) Europos Parlamento ar Tarybos, arba abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, veiksmo ar neveikimo, išskyrus:
 - sprendimus, kuriuos Taryba priima pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą;
 - Tarybos aktus, priimtus pagal Tarybos reglamentą dėl prekybos apsaugos priemonių, kaip apibrėžta EB sutarties 133 straipsnyje;
 - Tarybos aktus, priimtus Tarybai naudojantis įgyvendinimo įgaliojimais pagal EB sutarties 202 straipsnio trečiąją įtrauką;
- b) Komisijos veiksmo ar neveikimo pagal EB sutarties 11a straipsnį.

Tik Teisingumo Teismas taip pat turi jurisdikciją tuose pačiuose straipsniuose nurodytiems ieškiniams, kai juos pareiškia Bendrijų institucija arba Europos centrinis bankas dėl Europos Parlamento, Tarybos, abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, arba Komisijos veiksmo ar neveikimo, arba kai juos pareiškia Bendrijų institucija dėl Europos centrinio banko veiksmo ar neveikimo.

52 straipsnis

Teisingumo Teismo pirmininkas ir Pirmosios instancijos teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teisingumo Teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Pirmosios instancijos teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Pirmosios instancijos teismo kancleriui, kuris yra pavaldus Pirmosios instancijos teismo pirmininkui.

53 straipsnis

Pirmosios instancijos teismo procesą reglamentuoja III antraštinė dalis.

Papildomos ir išsamesnės nuostatos, kurių gali prireikti, nustatomos procedūros reglamente. Kad būtų atsižvelgta į bylinėjimosi intelektinės nuosavybės srityje ypatybes, procedūros reglamente gali būti nukrypstama nuo 40 straipsnio ketvirtosios pastraipos ir 41 straipsnio.

Nepaisant 20 straipsnio ketvirtosios pastraipos, generalinis advokatas gali teikti rašytinę motyvuotą išvadą.

54 straipsnis

Tais atvejais, kai pareiškimas ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Pirmosios instancijos teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Pirmosios instancijos teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai pareiškimas ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui, per klaidą pateikiami Pirmosios instancijos teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Teisingumo Teismo kancleriui.

Tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui; panašiai, kai Teisingumo Teismas nustato, kad byla priklauso ne jo, o Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Pirmosios instancijos teismui, o tas teismas negali atsisakyti savo jurisdikcijos.

Tais atvejais, kai Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kuriose siekiama to paties reikalavimo patenkinimo, keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Pirmosios instancijos teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti jam pateiktą bylą iki tol, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, arba, jei ieškinys pareikštas pagal EB sutarties 230 straipsnį arba EAEB sutarties 146 straipsnį, gali atsisakyti jurisdikcijos, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl tokių ieškinių. Tomis pačiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas taip pat gali nuspręsti sustabdyti jam pateiktą bylą; tuo atveju Pirmosios instancijos teismui pateikta byla tęsiama.

Tuo atveju, jei valstybė narė ir Bendrijų institucija ginčija tą patį aktą, Pirmosios instancijos teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimą dėl tų pareiškimų galėtų priimti Teisingumo Teismas.

55 straipsnis

Galutinius Pirmosios instancijos teismo sprendimus, tik iš dalies išsprendžiančius esminius klausimus arba išsprendžiančius procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu, Pirmosios instancijos teismo kancleris praneša visoms bylos šalims, taip pat valstybėms narėms ir Bendrijų institucijoms, net jeigu jos ir neįstojo į Pirmosios instancijos teisme nagrinėjamą bylą.

56 straipsnis

Apeliacinį skundą Teisingumo Teismui galima paduoti per du mėnesius nuo apskundžiamo sprendimo pranešimo dėl Pirmosios instancijos teismo galutinių sprendimų ir to Teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu.

Tokį apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Bendrijų institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

Išskyrus bylas, susijusias su Bendrijų ir jų tarnautojų ginčais, apeliacinį skundą taip pat gali paduoti valstybės narės ir Bendrijų institucijos, neįstojusios į Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamą bylą. Tokių valstybių narių ir Bendrijų institucijų padėtis yra tokia pat, kaip ir pirmoje instancijoje į bylą įstojusių valstybių narių ar institucijų.

57 straipsnis

Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Pirmosios instancijos teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie pareiškimą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Bylos šalys bet kuri Pirmosios instancijos teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis EB sutarties 242 ar 243 straipsniu arba 256 straipsnio ketvirtąja pastraipa arba EAEB sutarties 157 straipsniu ar 158 straipsniu arba 164 straipsnio trečiąja pastraipa, Teisingumo Teismui gali apskųsti per du mėnesius nuo pranešimo apie juos dienos.

Šio straipsnio pirmose dviejose pastraipose paminėtas apeliacinis skundas nagrinėjamas ir sprendžiamas 39 straipsnyje nustatyta tvarka.

58 straipsnis

Apeliacinis skundas Teisingumo Teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Pirmosios instancijos teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikusia apelianto interesus, taip pat dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo.

Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

59 straipsnis

Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, procesas Teisingumo Teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą ir bylos šalis, gali nuspręsti atsisakyti žodinės proceso dalies.

60 straipsnis

Nepažeidžiant EB sutarties 242 bei 243 straipsnių ir EAEB sutarties 157 bei 158 straipsnių, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas.

Nukrypstant nuo EB sutarties 244 straipsnio ir EAEB sutarties 159 straipsnio, Pirmosios instancijos teismo sprendimai, skelbiantys reglamentą negaliojančiu, įsigalioja tik pasibaigus šio Statuto 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje nurodytam laikotarpiui arba, jeigu per tą laikotarpį paduodamas apeliacinis skundas, nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos, tačiau nepažeidžiant bylos šalies teisės, vadovaujantis EB sutarties 242 ir 243 straipsniais ar EAEB sutarties 157 ar 158 straipsniais, kreiptis į Teisingumo Teismą dėl negaliojančiu paskelbto reglamento galiojimo sustabdymo arba dėl kitos laikinosios apsaugos priemonės nustatymo.

61 straipsnis

Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas Pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui.

Grąžinus bylą Pirmosios instancijos teismui, Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.

Kai valstybės narės ar Bendrijų institucijos, neįstojusios į Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamą bylą, apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas, jei mano, kad tai būtina, gali nurodyti, kurie panaikinto Pirmosios instancijos teismo sprendimo padariniai bylos šalims yra laikomi galutiniais.

62 straipsnis

EB sutarties 225 straipsnio 2 bei 3 dalyse ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais, kai pirmasis generalinis advokatas mano, jog gresia didelis pavojus Bendrijos teisės vienovei ar darnai, jis gali pasiūlyti, Teisingumo Teismui peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Pasiūlymas turi būti pateiktas per mėnesį nuo Pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo. Per mėnesį nuo pirmojo generalinio advokato pateikto pasiūlymo gavimo Teisingumo Teismas nusprendžia, ar sprendimas turėtų būti peržiūrėtas.

62a straipsnis

Teisingumo Teismas sprendimą dėl klausimų, kurie turi būti peržiūrėti skubos tvarka, priima vadovaudamasis Pirmosios instancijos teismo perduota bylos medžiaga.

Šio statuto 23 straipsnyje nurodyti subjektai ir EB sutarties 225 straipsnio 2 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais bylos šalys Pirmosios instancijos teisme turi teisę per tam tikslui numatytą laikotarpį Teisingumo Teismui pateikti faktų išdėstymą ar rašytinius samprotavimus, susijusius su klausimais, kurie turi būti peržiūrėti.

Prieš priimdamas sprendimą Teisingumo Teismas gali nuspręsti pradėti žodinį procesą.

62b straipsnis

EB sutarties 225 straipsnio 2 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais, nepažeidžiant EB sutarties 242 ir 243 straipsnių, pasiūlymai dėl sprendimų peržiūrėjimo ir sprendimai pradėti peržiūrėjimo procedūrą neturi stabdančio poveikio. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas turi įtakos Bendrijos teisės vienovei ar darnumui, jis grąžina bylą Pirmosios instancijos teismui, kuriam Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais yra privalomas; Teisingumo Teismas gali nurodyti, kurie Pirmosios instancijos teismo sprendimo padariniai ginčo šalims yra laikomi galutiniais. Tačiau jeigu, atsižvelgiant į peržiūrėjimo rezultatus, ginčo sprendimas kyla iš nustatytų faktų, kuriais buvo pagrįstas Pirmosios instancijos teismo sprendimas, Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą.

EB sutarties 225 straipsnio 3 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 3 dalyje numatytais atvejais, nesant pasiūlymų dėl peržiūrėjimo ar sprendimų pradėti peržiūrėjimo procedūrą, Pirmosios instancijos teismo atsakymas (-ai) į jam pateiktus klausimus įsigalioja pasibaigus 62 straipsnio antroje pastraipoje tam tikslui nustatytiems terminams. Jei būtų pradėta peržiūrėjimo procedūra, peržiūrėtas (-i) atsakymas (-ai) įsigalioja po procedūros, nebent Teisingumo Teismas nusprendžia kitaip. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas turi įtakos Bendrijos teisės vienovei ar darnumui, Teisingumo Teismo atsakymas į peržiūrėtus klausimus pakeičia Pirmosios instancijos teismo atsakymą.

IVa ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISĖJŲ KOLEGIJOS

62c straipsnis

Nuostatos dėl pagal EB sutarties 225a straipsnį ir EAEB sutarties 140b straipsnį įsteigtų teisėjų kolegijų jurisdikcijos, sudėties, organizavimo ir procedūros pateikiamos šio Statuto priede.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

63 straipsnis

Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentuose pateikiamos visos šiam Statutui taikyti ir prireikus jam papildyti būtinos nuostatos.

64 straipsnis

Kol šiame Statute bus įteisintos kalbų vartojimą Teisingumo Teisme ir Pirmosios instancijos teisme reglamentuojančios taisyklės, toliau taikomos kalbų vartojimą reglamentuojančios Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentų nuostatos. Tos nuostatos gali būti keičiamos ar panaikinamos tik šiam Statutui keisti nustatyta tvarka.

*I PRIEDAS***EUROPOS SĄJUNGOS TARNAUTOJŲ TEISMAS***1 straipsnis*

Europos Sąjungos tarnautojų teismo (toliau – Tarnautojų teismas) jurisdikcijai priklauso pirmąja instancija nagrinėti Bendrijų ir jų tarnautojų ginčus, nurodytus EB sutarties 236 straipsnyje ir EAEB sutarties 152 straipsnyje, įskaitant visų organų bei tarnybų ir jų tarnautojų ginčus, kurių atžvilgiu jurisdikcija suteikiama Teisingumo Teismui.

2 straipsnis

Tarnautojų teismą sudaro septyni teisėjai. Teisingumo Teismo prašymu Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali padidinti teisėjų skaičių.

Teisėjai skiriami šešerių metų laikotarpiui. Baigę kadenciją teisėjai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Į kiekvieną laisvą teisėjo vietą šešerių metų laikotarpiui skiriamas kitas teisėjas.

3 straipsnis

1. Teisėjus skiria Taryba, laikydamasi EB sutarties 225a straipsnio ketvirtos pastraipos ir EAEB sutarties 140b straipsnio ketvirtos pastraipos, pasikonsultavusi su šiame straipsnyje numatytu komitetu. Skirdama teisėjus, Taryba užtikrina subalansuotą teismo narių sudėtį, parinkdama juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgdama į atstovaujamas nacionalines teisinės sistemas.

2. Paraišką gali pateikti kiekvienas asmuo, kuris yra Sąjungos pilietis ir atitinka EB sutarties 225a straipsnio ketvirtoje pastraipoje ir EAEB sutarties 140b straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytas sąlygas. Taryba, remdamasi teismo rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma nustato tokių paraiškų pateikimo ir tvarkymo sąlygas bei tvarką.

3. Įkuriamas komitetas, kurį sudaro septyni asmenys, parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo bei Pirmosios instancijos teismo narių ir pripažintos kompetencijos teisininkų. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo pirmininko rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma skiria komiteto narius ir nustato jo veiklos taisykles.

4. Komitetas pareiškia nuomonę apie kandidatų tinkamumą eiti Tarnautojų teismo teisėjų pareigas. Prie savo nuomonės komitetas prideda tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Tokiame sąraše pavardžių turi būti bent dukart daugiau nei Taryba turi paskirti teisėjų.

4 straipsnis

1. Tarnautojų teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

2. Tarnautojų teismas posėdžiauja iš trijų teisėjų susidedančiose kolegijose. Tam tikrais jo procedūros reglamente nustatytais atvejais jis gali priimti sprendimus visa sudėtimi, penkių teisėjų kolegijoje arba vieno teisėjo sudėtimi.

3. Tarnautojų teismo pirmininkas pirmininkauja visos sudėties teismo ir penkių teisėjų kolegijos posėdžiams. Trijų teisėjų kolegijų pirmininkai skiriami kaip numatyta 1 dalyje. Jei Tarnautojų teismo pirmininkas paskiriamas į trijų teisėjų kolegiją, jis tai kolegijai pirmininkauja.

4. Visos sudėties teismo jurisdikciją ir kvorumą, taip pat kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas.

5 straipsnis

Tarnautojų teismui ir jo nariams taikomi Teisingumo Teismo statuto 2–6, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirma, antra bei penkta pastraipos ir 18 straipsnis.

Statuto 2 straipsnyje nurodyta priesaika duodama Teisingumo Teisme, o Statuto 3, 4 ir 6 straipsniuose nurodytus sprendimus priima Teisingumo Teismas, pasikonsultavęs su Tarnautojų teismu.

6 straipsnis

1. Tarnautojų teismą aptarnauja Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo administraciniai padaliniai. Teisingumo Teismo pirmininkas arba tam tikrais atvejais Pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir Tarnautojų teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Tarnautojų teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Tarnautojų teismo kancleriui ir pavaldūs to teismo pirmininkui.

2. Tarnautojų teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles. Šio teismo kancleriui taikomi Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio ketvirta pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai.

7 straipsnis

1. Tarnautojų teismo procesą reglamentuoja Teisingumo Teismo statuto III antraštinė dalis, išskyrus 22 ir 23 straipsnius. Reikiamos papildomos ir išsamesnės nuostatos nustatomos šio Tarnautojų Teismo procedūros reglamente.

2. Tarnautojų teismui taikomos nuostatos dėl kalbų vartojimo Pirmosios instancijos teisme.

3. Proceso rašytinę stadiją sudaro ieškinio ir atsiliepimo į ieškinį pateikimas, nebent Tarnautojų teismas nuspręstų, kad būtina antrą kartą pasikeisti rašytiniais pareiškimais. Jei antrą kartą pasikeičiama pareiškimais, Tarnautojų teismas, gavęs šalių sutikimą, gali nuspręsti priimti sprendimą be žodinės proceso dalies.

4. Visose bylos stadijose, taip pat ieškinio pateikimo metu, Tarnautojų teismas gali apsvarstyti draugiško ginčo sprendimo galimybes ir dėti visas pastangas tokiam sprendimui palengvinti.

5. Tarnautojų teismas priima sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų. Atsižvelgiant į konkrečias procedūros reglamento nuostatas, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

8 straipsnis

1. Tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Tarnautojų teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Tarnautojų teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui, per klaidą pateikiami Tarnautojų teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo kancleriui.

2. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui; taip pat tais atvejais, kai Teisingumo Teismas arba Pirmosios instancijos teismas nustato, kad byla priklauso Tarnautojų teismo jurisdikcijai, atitinkamas teismas perduoda tą bylą Tarnautojų teismui, o tas teismas negali atsisakyti jurisdikcijos.

3. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kuriose keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Tarnautojų teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Pirmosios instancijos teismas paskelbs sprendimą.

Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kurių dalykas tas pats Tarnautojų teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimus dėl tų bylų priimtų Pirmosios instancijos teismas.

9 straipsnis

Apeliacinį skundą Pirmosios instancijos teismui galima paduoti per du mėnesius nuo pranešimo apie apskundžiamą sprendimą dėl Tarnautojų teismo galutinių sprendimų ir to teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su paaiškinimu, kuris grindžiamas kompetencijos trūkumu ar nepriimtumu.

Tokį apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Bendrijų institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Tarnautojų teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

10 straipsnis

1. Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Tarnautojų teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie prašymą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Pirmosios instancijos teismui.

2. Bylos šalys bet kurią Tarnautojų teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis EB sutarties 242 ar 243 straipsniu arba 256 straipsnio ketvirta pastraipa, arba EAEB sutarties 157 straipsniu ar 158 straipsniu, arba 164 straipsnio trečia pastraipa, Pirmosios instancijos teismui gali apskusti per du mėnesius nuo pranešimo apie jį dienos.

3. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus apeliacinius skundus gali nagrinėti summarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio priedo taisyklių.

11 straipsnis

1. Apeliacinis skundas Pirmosios instancijos teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Tarnautojų teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikuso apelianto interesus, taip pat dėl teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo.

2. Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

12 straipsnis

1. Nepažeidžiant EB sutarties 242 bei 243 straipsnių ir EAEB sutarties 157 bei 158 straipsnių, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo Pirmosios instancijos teisme nesustabdomas.

2. Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Tarnautojų teismo sprendimo, procesas Pirmosios instancijos teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Pirmosios instancijos teismas, išklauses bylos šalis, gali priimti sprendimą fe žodinės proceso dalies.

13 straipsnis

1. Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Pirmosios instancijos teismas Tarnautojų teismo sprendimą panaikina ir pats sprendžia bylą. Tuo atveju, jei sprendimas negali būti priimtas toje stadijoje, jis grąžina bylą Tarnautojų teismui, kad šis priimtų sprendimą.

2. Grąžinus bylą Tarnautojų teismui, Pirmosios instancijos teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.

Protokolas (Nr. 7)
**pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos
Bendrijų steigimo sutarčių (1992)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

Niekas Europos Sąjungos sutartyje ar Europos Bendrijų steigimo sutartyse, ar šias Sutartis iš dalies keičiančiose bei papildančiose Sutartyse ir Aktuose neturi poveikio Airijos Konstitucijos 40.3.3 straipsnio taikymui Airijoje.

Protokolas (Nr. 8)
**dėl institucijų, tam tikrų Europos Bendrijų įstaigų bei padalinių
ir Europolo būstinių vietos (1997)**

VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

ATSIŽVELGDAMI į Europos bendrijos steigimo sutarties 289 straipsnį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties 77 straipsnį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnį,

ATSIŽVELGDAMI į Europos Sąjungos sutartį,

PRIMINDAMI IR PATVIRTINDAMI 1965 m. balandžio 8 d. sprendimą bei laikydamiesi sprendimų dėl būsimų institucijų, įstaigų ir padalinių būstinių,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

Vienintelis straipsnis

- a) Europos Parlamento būstinė yra Strasbūre, kur vyksta 12 mėnesinių plenarinių sesijų, įskaitant biudžeto sesiją. Papildomi plenarinės sesijos posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento komitetų posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento Generalinio sekretoriato ir jo padalinių būstinės lieka Liuksemburge.
- b) Tarybos būstinė yra Briuselyje. Balandžio, birželio ir spalio mėnesiais Tarybos posėdžiai vyksta Liuksemburge.
- c) Komisijos būstinė yra Briuselyje. 1965 m. balandžio 8 d. sprendimo 7, 8 ir 9 straipsniuose išvardytų padalinių būstinės yra Liuksemburge.
- d) Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo būstinės yra Liuksemburge.
- e) Audito Rūmų būstinė yra Liuksemburge.
- f) Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto būstinė yra Briuselyje.
- g) Regionų komiteto būstinė yra Briuselyje.
- h) Europos investicijų banko būstinė yra Liuksemburge.
- i) Europos pinigų instituto ir Europos centrinio banko būstinės yra Frankfurte.
- j) Europos policijos biuro (Europolas) būstinė yra Hagoje.

Protokolas (Nr. 9)
**dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje
(1997)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS, kad atskirų nacionalinių parlamentų atliekamas nuodugnus savo vyriausybių tikrinimas, susijęs su Sąjungos veikla, yra kiekvienos valstybės narės konkrečios konstitucinės struktūros bei praktikos dalykas,

NORĖDAMOS skatinti nacionalinius parlamentus aktyviau dalyvauti Europos Sąjungos veikloje ir plėsti jų galimybes reikšti savo nuomonę dėl juos ypač dominančių dalykų,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

I. Informacija valstybių narių nacionaliniams parlamentams

1. Visi Komisijos konsultacijų dokumentai (žalioji ir baltoji knyga, komunikatai) nedelsiant perduodami valstybių narių nacionaliniams parlamentams.

2. Komisijos siūlomi teisės aktų projektai, kaip apibrėžta Tarybos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio 3 dalį, turi būti laiku pateikti kiekvienos valstybės narės vyriausybei, kad ji galėtų užtikrinti, jog nacionalinis parlamentas juos deramai gauna.

3. Turi praeiti šešios savaitės nuo tos dienos, kai Komisija visomis kalbomis Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia siūlomą teisės akto projektą arba pasiūlymą dėl atitinkamos priemonės, priimamus pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, ir tos dienos, kai jis įtraukiamas į Tarybos sprendimų darbotvarkę, kad būtų priimtas teisės aktas arba nustatyta bendroji pozicija pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 251 ar 252 straipsnius, išskyrus skubos atvejus, kurių motyvai nurodomi teisės akte arba bendrojoje pozicijoje.

II. Europos reikalų komitetų konferencija

4. Europos reikalų komitetų konferencija (toliau – COSAC), įsteigta 1989 m. lapkričio 16–17 d. Paryžiuje, gali pateikti bet kokią, jos nuomone, tinkamą pasiūlymą Europos Sąjungos institucijoms, ypač remdamasi teisės dokumentų tekstų projektais, kuriuos valstybių narių vyriausybių atstovai bendru susitarimu nusprendžia jai perduoti, atsižvelgdami į dalyko pobūdį.

5. COSAC gali nagrinėti visus siūlomus teisės aktų projektus ar iniciatyvas, kurie susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimu ir kurie gali turėti tiesioginę įtaką asmenų teisėms ir laisvėms. Būtina informuoti Europos Parlamentą, Tarybą ir Komisiją apie visus COSAC pasiūlymus, pateiktus pagal šį punktą.
 6. COSAC gali perduoti Europos Parlamentui, Tarybai ar Komisijai visus, jos nuomone, tinkamus pasiūlymus dėl Sąjungos teisės aktų leidimo, ypač dėl subsidarumo principo taikymo, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, taip pat klausimų, susijusių su pagrindinėmis teisėmis.
 7. COSAC teikiami pasiūlymai nacionaliniams parlamentams jokių būdu nėra įpareigojantys ar iš anksto nulemiantys jų poziciją.
-

Protokolas (Nr. 10)
dėl Europos Sąjungos plėtros (2001)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

SUSITARĖ dėl šių prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių pridedamų nuostatų:

1 straipsnis

Protokolo dėl institucijų panaikinimas

Prie Europos Sąjungos sutarties ir prie Europos Bendrijų steigimo sutarčių pridėtas Protokolas dėl institucijų numatant Europos Sąjungos plėtrą panaikinamas.

2 straipsnis

Nuostatos dėl Europos Parlamento

1. 2004 m. sausio 1 d. ir įsigaliojant nuo 2004–2009 metų kadencijos pradžios Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalies ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa keičiama taip:

„Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius yra toks:

Belgija	22
Danija	13
Vokietija	99
Graikija	22
Ispanija	50
Prancūzija	72
Airija	12
Italija	72
Liuksemburgas	6
Nyderlandai	25

Austrija	17
Portugalija	22
Suomija	13
Švedija	18
Jungtinė Karalystė	72“.

2. Atsižvelgiant į 3 dalį, bendras atstovų Europos Parlamente skaičius per 2004–2009 metų kadenciją yra lygus Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalyje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalyje nurodytų atstovų skaičiui kartu su naujų valstybių narių, atsiradusių ne vėliau kaip 2004 m. sausio 1 d. pasirašius stojimo sutartis, atstovų skaičiumi.

3. Jei 2 dalyje nurodytas bendras narių skaičius yra mažesnis kaip 732, kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičiui taikoma proporcinga pataisa, kad bendras skaičius kuo labiau priartėtų prie 732, bet kad dėl tokios pataisos kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius nebūtų didesnis už Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalyje ir Europos atominės energijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalyje 1999–2004 metų kadencijai nustatytą skaičių.

Taryba dėl to priima sprendimą.

4. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnio antrosios pastraipos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 107 straipsnio antrosios pastraipos, jei stojimo sutartys įsigaliojau jau priėmus 3 dalyje numatytą Tarybos sprendimą, tuo laikotarpiu, kuriam tas sprendimas taikomas, Europos Parlamento narių skaičius gali laikinai viršyti 732. Ta pati pataisa, kuri buvo nurodyta šio straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje, taikoma ir atitinkamose valstybėse narėse renkamų atstovų skaičiui.

3 straipsnis

Nuostatos dėl balsų paskirstymo Taryboje

1 ⁽¹⁾. (Panaikintas)

⁽¹⁾ Dalis panaikinta 2003 m. Stojimo aktu.

2. Kiekvieno stojimo metu Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 118 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytas minimalus skaičius apskaičiuojamas taip, kad balsais išreikštas kvalifikuotos daugumos minimalus balsų skaičius neviršytų minimalaus balsų skaičiaus pagal Deklaracijoje dėl Europos Sąjungos plėtros, įtrauktoje į Nicos sutartį priėmusios konferencijos Baigiamąjį aktą, pateiktą lentelę.

4 straipsnis

Nuostatos dėl Komisijos

1. ⁽¹⁾ 2004 m. lapkričio 1 d. ir įsigaliojant nuo tada, kai po tos datos pirmoji Komisija pradeda eiti savo pareigas, Europos bendrijos steigimo sutarties 213 straipsnio 1 dalis ir Europos atominės energijos bendrijos 126 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

Komisiją sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės pilietį.

Tarybos vieningai priimtu sprendimu Komisijos narių skaičius gali būti pakeistas.“

2. Kai Sąjungą sudaro 27 valstybės narės, Europos bendrijos steigimo sutarties 213 straipsnio 1 dalis ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 126 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

Komisijos narių skaičius yra mažesnis negu valstybių narių skaičius. Komisijos nariai parenkami pagal lygybės principu grindžiamą rotacijos sistemą, kurios įgyvendinimo priemonės vieningai priima Taryba.

Komisijos narių skaičius nustatomas Tarybos vieningai priimtu sprendimu.“

Šis pakeitimas taikomas nuo tos dienos, kai savo pareigų imasi pirmoji po dvidešimt septintos valstybės narės įstojimo į Sąjungą sudaroma Komisija.

3. Pasirašius dvidešimt septintos Sąjungos valstybės narės stojimo sutartį, Taryba vieningai nustato:

— Komisijos narių skaičių;

⁽¹⁾ Dalis su pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

- lygybės principu grindžiamos rotacijos sistemos įgyvendinimo priemonės, apimančias visus kriterijus ir taisykles, reikalingas automatiškai viena kitą keičiančių kolegijų sudėčiai nustatyti remiantis šiais principais:
- a) valstybės narės laikomos visiškai lygiomis nustatant jų piliečių kaip Komisijos narių seką ir pareigų ėjimo laiką; dėl to bet kurių dviejų valstybių narių piliečių išbūtų kadencijų skaičius niekada negali skirtis daugiau kaip viena;
 - b) atsižvelgiant į a punktą, kiekvienos viena kitą keičiančios kolegijos sudėtis yra tokia, kad deramai atspindėtų visų Sąjungos valstybių narių demografinę ir geografinę įvairovę.
4. Kiekviena į Sąjungą įstojusi valstybė turi teisę, kad įstojimo metu vienas iš jos piliečių, kol bus taikoma 2 dalis, būtų Komisijos narys.
-